216

VIENYBĖ

LXVIII M., 41 N. 412 BEDFORD AVE., BROOKLYN 11, N. Y. SPALIO (OCTOBER) 22 D. 1954 M. ● KAINA 10c.

DABAR

Vlikas ir diplomatai
Žąsys ir komunizmas
Molotovas ir Europa
Oscar Wilde sukaktis

VYT. GEDGAUDAS
Paris, France

Ginčas tarp Vliko ir diplomatų jau visiems įkyrėjo. Jis nustūme į šalį svarbiausią tikslą — Lietuvos išlaisvinimą.

Bet blogiausia — tai kad nematyti galo. Ko gero, tas ginčas dar tęsis, sugrįžus į Lietuvą...

Beje, šiuo metu Vlikas derasi su Europos Lietuvio leidėjais, siūlydamas perimti jo leidimą ir paversti jį savo oficiozu.

Bet, trūksta redaktorių. Gali atsitikti, kaip su Informacine Tarnyba, kurios tarnautojai į Vokietiją buvo importuotojami iš Amerikos, o dabar, vienas po kito, vėl eksportuojami...

Vienas Vliko narys pareiškė, kad taika tarp Vliko ir diplomatų įvyksianti tik tuo atveju, jei Krupavičius ar Lozoraitis numirtų...

***

Ar jums teko ganyti žąsis?

Šiuos vaikystės laikus prisiminiau, skaitydamas buvusio Anglijos premjero Attlee įspūdžiai iš Kinijos.

Pagal Attlee, Rusija ir Kinija — įrojus žemėje. Tų kraštų sportininkai laimi rekordus, darbininkai pasiekę minimalinės išteklių normos...

Ak, žąsys taip pat pasiekia "minimalinės normos", pririjusios žolės. Ir jos laimi rekordus, gagendamos ir plasnodamos sparnais.

Bet žąsys yra žąsys. Joms nereikia dviejų piemenų varyti. Užteko vieno. Kaip užteko Vokietijai vieno Hitlerio, Rusijai vieno Stalino, Kinijai vieno Mao Tse Tungo.

Visi ten eina... žąsele.

***

"Tikroji Europa susideda ne iš šešių, bet iš trisdešimt dviejų valstybių," pareiškė Molotovas.

— Sovietų Sąjunga, Ukraina, Lenkija, Rumunija, Baltgudija, Čekoslovakija, Bulgarija Suomių Karelija, Demokratinė Vokietija, Vengrija, LIETUVA, Latvija, Estija, Moldavija Albanija, Prancūzija, Ispanija Švedija, Suomija, Norvegija, Italija, Federalinė Vokietija, Jugoslavija, Graikija, Portugalija, Austrija, Danija, Šveicarija, Belgija, Europos Turkija ir Liuksemburgas.

Juokdarys tas Molotovas. Iš tų 32 valstybių, rusai valdo 14. Bet jis į laisvųjų valstybių sąrašą įtraukė ir Moldaviją su Suomių Karelija, kurių anksčiau nebuvo.

Kur jis padėjo San Marino, Andorą, Monaco ir Lichtensteiną?...

***

Praėjusią savaitę buvo paminėta didžiojo poeto ir dramaturgo Oscar Wilde 100 metų gimimo sukaktis.

Gimęs Airijoje, rašęs Anglijoje, Wilde mirė Paryžiuje.

Tai buvo išdidus kūrėjas. Dar būdamas Oxfordo studentu, jis už savo poemą Ravena gavo Newdigate premiją.

— Taip, — sakė jis vėliau — aš gavau Newdigate. Tai kas? Kasmet kas nors gauna Newdigate. Bet ne kasmet Newdigate gauna Oscar Wilde.

Kai Wilde 1882 metais atvyko į Ameriką, jis, paklaustas, ar neturi ko apmuitinti, jis atsakė:

— Nieko, išskyrus genijalumą.

Muitininkas taip pat ne be sąmojaus atsakė:

—Ši prekė čia neapdedama jokiais mokesčiais.

***

Kalbėdamas apie moteris ir meilę, Oscar Wilde buvo ciniškas. Jis turėjo savotiškas pažiūras į gyvenimą.

— Gyvenimo tragedija yra ne senatvė, bet jaunatvė.. Patyrimas yra vardas, kuris priklauso mūsų klaidoms... Aš myliu vyrus su ateitimi ir moteris su praeitimi... Vyras tuokiasi dėl nuovargio, moteris— dėl žingeidumo... Bet pagaliau abudu būna nusivylę...

Nežiūrint literatūrinio pasisekimo, Oscar Wilde, dėl nemoralinių santykių su jaunuoliais, buvo priverstas apleisti Angliją ir apsigyventi Paryžiuje, kur jis mirė skurde.

Šiandien juo didžiuojasi airiai, anglai ir prancūzai.

Mat, jis Airijoje gimė, Anglijoje kūrė, o Prancūzijoje mirė...

PARYŽIUS VĖL DĖMESIO CENTRAS...

Keturios konferencijos svarsto Vokietijos klausimą.— Prancūzijoje formuojasi "centro kairės" dauguma.-- Pentagonas nepasitiki prancūzais.

(Vienybės korespondento Europoje)

●

Šią savaitę Paryžius vėl tampa viso pasaulio dėmesio centru.

Antradienį čia susitiko Vokietijos kancleris Adenaueris su Prancūzijos premjeru Mendens-France santykiams dėl Saaro krašto aptarti.

Trečiadienį susitinka Amerikos, Anglijos, Prancūzijos ir Vokietijos užsienių reikalų ministeriai galutinai susitarti dėl suverenumo suteikimo Vokietijai. Ketvirtadienį prie keturių dar prisijungs Belgijos, Olandijos, Liuksemburgo, Italijos ir Kanados užsienių reikalų ministeriai (toje pačioje sudėtyje, kokia buvo Londone) nutarti Vokietijos priėmimą prie Bruselio pakto ir, pagaliau, penktadienį susirenka keturiolika užsienių reikalų ministerių į Atlanto Tarybos posėdį, kuriame bus aptartas Vokietijos priėmimas į Atlanto organizaciją.

Šį kartą, atrodo, jokių sunkumų nebus. Prancūzijos parlamentas patvirtino Mendes-France užimtą politinę liniją Londono konferencijoje, suteikdamas jam pasitikėjimą. Jei 350 atstovų balsavo už Mendes-France, tai Churchillio nuopelnas. Mat, jis įspėjo, kad Anglija nebedarys jokių nuolaidų ir jei susitarimas bus atmestas, visą gynybos politiką teks peržiūrėti.

Parlamento atstovai buvo atsidūrę keblioj padėty: Atmesti Mendes-France pasitikėjimą, reškė pastatyti kryžių Europos gynybai, gi norint remti gynybos planą, teko suteikti pasitikėjimą.

Ir krašte, kai vieni kelia Mendes-France ovacijas, kiti su nepasitikėjimu žiūri, matydami aplink jį formuojantis "centro kairinę" daugumą, kuri yra priglaudusi socialistus, bet atstūmusi krikščionis demokratus, visą pokarinį laikotarpį dalyvavusius valdžioje.

Nepasitikėjimas dabartiniu Prancūzijos premjeru yra aiškus vakarų sostinėse. Ir štai kodėl.

Indokinija buvo užleista komunistams. Pasirašyti taiką kiekvienas galėjo — tai joks diplomatinis laimėjimas, tik reikėjo priimti komunistų sąlygas.

Iki šiol Prancūzijoje ispanų komunistai neturėjo teisės leisti savo laikraštį. Dabar jie gavo leidimą spausdinti savo organą Joven Patriota ir žada dar pasirodyti keli ispanų komunistų laikraščiai.

Henri Lefebre atgal priimtas į Tautinį Mokslinių Tyrinėjimų Centrą, iš kur šis stalinistas buvo pašalintas. Mat jis ne tiek moksliniu darbu užsiimdavo, kiek vesdavo komunistinę propagandą.

Prancūzijos telegramų agentūros direktorius Negre, didelis antikomunistas, pakeistas nežymiu dabartinio vidaus reikalų ministerio artimu bendra darbiu Jean Marin.

Pagaliau pirmą kartą nuo 1947 metų valstybės įmonių, kaip geležinkelio, valstybinės loterijos, paskolos, aviacijos, elektros, gazo ir anglių skelbimai duodami komunistiniams laikraščiams.

Daugelis stebėtojų nenoromis klausia, į kurią pusę tikrumoje Mendes-France vairuoja Prancūzijos laivą?

Prieš kelias savaites iškilusi šnipinėjimo afera, kuri laikraščiuose ilgą laiką užėmė vietą, dabar jau įgauna anekdotinę formą.

Štai paskiausias anekdotas:

Respublikos prezidento rūmuose vyksta labai slaptas vyriausybės posėdis. Štai vienas tarnautojų prisiartina prie prezidento Coty ir pusbalsiu pakviečia prie telefono.

Prezidentas paima ragelį.

"Alio! Čia kalba Komunistų Partija. Ar jūs negalite pasakyti savo ministeriams, kad jie garsiau kalbėtų, nes mes vos, vos girdime!"

Vietoj persekiojus tikruosius išdavikus, dabar keliama byla komisarui Dides, kuris šią aferą atidengė. Jei ne jis, tai ir šiandien dar paslaptys būtų išdavinėjamos komunistams, o šie savo keliu sovietams. Deja, suimti tik maži tarnautojai, gi tūzu ir toliau niekas neliečia, bijoma net ir jų pavardes ištarti.

Tad nėra ko stebėtis, jei Pentagone užsispyręs reikalauja, kad Prancūzijai nebūtų išduodamos jokios svarbios strateginės paslaptys, nes tuoj jos atsidurtų Maskvoje...

STREIKAI ANGLIJOS UOSTUOSE

(Vienybės korespondento Londone)

Anglijoje plečiasi ekonominė krizė. Visuotinis laivų krovėjų streikas grasina badu visam Londonui.

Churchillis turėjo atsisakyti nuo savaitgalio poilsio. Ir jei šią savaitę nebus rasta susitarimo, sustos visi Anglijos uostai.

Londono laivų krovėjai yra pagarsėję savo kietumu. Čia nebūna savaitės, kad vienoj ar kitoj krantinėj nekiltų mažesnis ar didesnis streikas. Kartais tam nereikia rimtų priežasčių. Vieną kartą dėl dviejų bananų sustreikavo 10,000 krovėjų.

Atsitiko taip.

Viena mergina, matyt, kurio nors krovėjo giminaitė, krantinėj radusi didelę krūvą bananų, nuskynė du ir pradėjo valgyti. Budėjas uosto policininkas pamatė šią "vagystę", bet, kaip visi Anglijos policininkai, palaukė, kol vagystė taps įvykusiu faktu—mergina praris bananą. Tada ją areštavo ir nuvarė į komisariatą. Merginai gresė dvi savaitės kalėjimo ir į jos dokumentą visam amžiui būtų įrašyta, kad bausta už vagystę.

Penkiolika dienų už du bananus, laivų krovėjams pasirodė per didelė bausmė. Jie susirinko prie komisariato ir pareikalavo merginą paleisti. Policijai atsisakius, sustreikavo ir tuojau pat prisijungė kitų krantinių darbininkai. Dešimt tūkstančių darbininkų sukryžiavo rankas.

Uosto administracija pamačiusi, kad du bananai jai gali brangiai kaštuoti, tuojau merginą paleido.

Šį kartą streikas vyksta dėl algų pakėlimo. Londone jau stovi 200 laivų, negalėdami paskirauti prekių, kurias fabrikai užvertė kalnais krantines. Kai kurie fabrikai, nebeturėdami kur dėti prekių, žada užsidaryti. Darbo ministeriui Moncktonui nepasisekė išspręsti konflikto su laivų krovėjais. Dabar prie streikininkų prisijungė upės laivininkai, autobusų tarnautojai...

Norėdamas išgelbėti Londoną nuo bado, Churchillis gi bus priverstas šauktis kariuomenės. . Bet darbo ministeris atkalbinėja, bijodamas, kad tai dar labiau neišplėstų streiko.

Sir Winston Churchill, Anglijos premjeras, kuriam ateinantį mėnesį sueis 80 metų amžiaus.

● Iš Paryžiaus pranešama, kad dar šią savaitę premjeras Mendes-France ir kancleris Adenaueris paskelbsią bendą pareiškimą, liečiantį Vakarų Vokietijos — Prancūzijos santykius ir Saaro klausimo išišsprendimą.

● Kinijos nacionalistų žinių agentūra praneša, kad komunistai koncentruoja savo jėgas ir ruošiasi Ouemoy salos puolimui. Tolydžio gabenama karinė medžiaga ir artilerijos pabūklai.

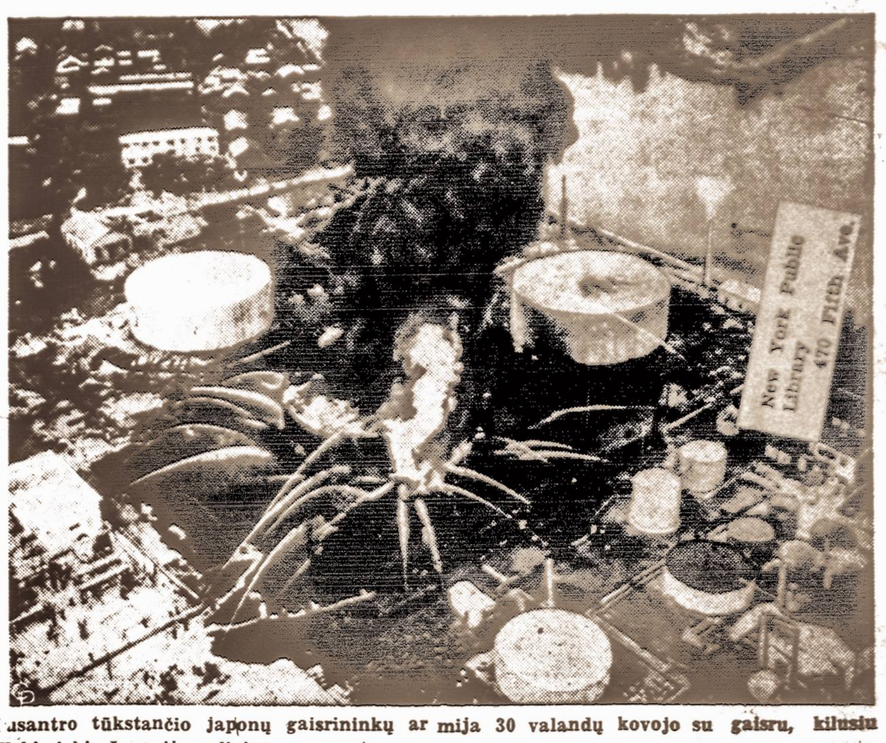

New York Public Library 470 Fifth Ave.

Dusantro tūkstančio japonų gaisrininkų ar mija 30 valandų kovojo su gaisru, kilusiu Yokkaichi, Japonijos aliejaus rezervate.

JIEDU KALBA TŪKSTANČIO MILIJONŲ ŽMONIŲ VARDU

Iškilmingas Indijos premjero Nehru priėmimas Pekine. — Nehru ir Mao Tse Tungas mėgina spręsti Azijos problemas. — Kinijos komunistų spauda tvirtina, kad tai esąs istorinės reikšmės vizitas.

Spalio 19 d. Indijos premjeras Nehru atskrido į Pekiną, kur jį pasitiko 300,000 žmonių minia. Nuo pat aviacijos lauko iki miesto centro, ištisas šešias mylias, minios sveikino svečią iš Indijos, nuolat šaukdamos "tegyvuoja taika". Išlipęs iš rusiško limuzino, premjeras Nehru pareiškė, kad jo gyvenimo svajonė esanti įvykdyta. "Šimtmečiais Indija ir Kinija savo santykiuose neturėjusios nė vieno nesusipratimo", — pareiškė premjeras Nehru.

Lydimas premjero Chou En Lai, svečias nuvyko pas diktatorių Mao Tse Tungą. Vėliau senuose Kinijos imperatorių rūmuose įvyko iškilmingas priėmimas. Čia premjerą Nehru pasitiko jaunuolis aukso spalvos drabužiuose. Pasirodo, tai buvo Tibeto Dalai Lama...

Kinijos spauda šiam Indijos premjero vizitui teikia istorinės reikšmės. Mat, Indijos premjeras Nehru ir Komunistinės Kinijos valstybės galva Mao Tse Tungas šiandien kalba 1,000,000,000 žmonių vardu, o tai yra daugiau kaip du penktadaliai viso pasaulio gyventojų.

Pakeliui aplankęs Indokinijos komunistų vadą Ho Chi Minh, premjeras Nehru Pekine žadėjęs kelti eilę svarbių klausimų, liečiančių Formozą, Indokiniją ir aplamai Azijos kontinentą. Spėjama, kad šio vizito proga, Indija ir Kinija pasirašys savitarpio pagalbos sutartį.

Nehru savo pareiškime, kuri tuojau paskelbė Pekino radijas, sako, kad istorinis kontaktas tarp Kinijos ir Indijos atnaujinamas kaip tik tuo laiku, kai šios "didžiosios valstybės" yra atsistojusios "prieš tas pačias problemas". Kinijos komunistų partijos organas (Liaudies Dienraštis) rašo, kad Azijos tautos turinčios siekti kolektyvinės taikos. "Mes tikimės, kad šio vizito proga mūsų draugai mums padės savo patarimais", — pastebi komunistų laikraštis.

● Daugelis premjero Churchillo kabineto narių pakeista jaunesniais. Londone kalbama, kad tai padaryta ryšium su su Darbo partijos pastangoms grįžti į valdžią.

● San Martin, Argentinoje, mirė pirmutinis Lietuvos valstybinio teatro fotografas Simanas Antonovas, Lietuvos premjero Merkio švogeris. Argentinoje jis eilę metų dirbo dienraščio La Nacion fotoreporteriu.

● Į Jordano parlamentą išrinkta du kairieji. Vienas jų vadinamas komunistu. Rinkimuose, kurie įvyko praeitą šeštadieni, buvo 25 nukauti ir 300 sužeistų.

APLINK Pasaulį

● Senat. Margaret C. Smith republikonė iš Maine, šiuo metu lankosi Europoje. Nuvykusi į rytinį Berlyną, senatorė norėjo fotografuoti ir todėl komunistų policiją ją mėgino suimti. Bet ji spėjo pasišalinti.

● Italijos spauda plačiai rašo apie "skandalą" neseniai įvykusį parlamente. Mat, premjerui Scelba pareiškus pasitikėjimą (295 prieš 265) tarp krikščionių demokratų ir komunistų atstovų kilo peštynės. Spauda kaltina komunistus.

● Egipto premjerui Nasser Kairo minia, susirikusi ties parlamento rūmais, kėlė ovacijas. Tuo būdu jam buvo reiškiama padėka už pasirašymą sutarties, pagal kurią Britų kariuomenė apleidžia Suezo kanalą.

● Kinijos nacionalistų lėktuvai, skraidydami viršum Fotam, barstė propagandos lapelius. Tuo pačiu kartu nacionalistų ir komunistų artilerija ties Ouemoy, Amoy ir Tachen salomis pasikeitė šaudymais.

● Bangkok Post, amerikiečių leidžiamas laikraštis, rašo, kad Tailando saugumui gresia pavojus, nes 4,000 komunistų tebėra Kambodijoje, Indokinijoje.

● Argentinos prezidentas Peronas pradėjo pulti komunistus. Kalbėdamas gausiai dentas pareiškė, kad iki šiol Buenos Aires miniai, prezi- federalinė policija suėmusi 300 komunistų, kurių 50 esą Guatemalos atbėgėliai.

● Lietuvos pasiuntinys Pietų Amerikoje, dr. K. Graužinis, lankėsi pas Urugvajaus užsienių reikalų ministerį ir ta proga jam įteikė literatūros apie Lietuvą.

● Lietuvių Kultūros Draugija Urugvajuje išemet mini 25 metų savo gyvavimo sukaktį.

● Anthony Eden, kaip ir Winston Churchill, karalienės Elsbietos II sprendimu, pakeltas į ritierius, priimtas į Order of the Garter narius.

● Prancūzai, pasitraukdami iš komunistams tenkančių vietovių Indokinijoje, išsiveža viską — net geležies laužą.

● Indokijos komunistų vadas Ho Chi Minh, kalbėdamas su Indijos premjeru Nehru, pareiškė, kad jis gerbsiąs Indokinijos valstybę nepriklausomybę.

● Šiaurinėje Airijoje policija eina iš namo į namą, jieškodama airių "komandos", praeitą sekmadienį užpuolusių vietos britų garnizoną. Susišaudyme, kuris tęsėsi 10 minučių, penki britų kareiviai sužeisti. Policija suėmė 8 airius dalyvavusius tame užpuolime.

Prezidentas Eisenhoweris sveikinasi su Liberijos prezidentu William V. S. Tubman, atvykusiu trumpas vizitui į Washingtoną.

Ir nuo potvynio bėgdama, ji nepaliekа lėlės.

PIANISTAS A. KUPREVIČIUS BOSTONE

Spalių 10 d. A.L.T.S Bostono skyrius, Mindaugo biusto savo namuose įkurdinimo proga, suruošė A. Kuprevičiaus koncertą Bostono High School auditorijoje.

A. Kuprevičius šiuo metu, be abejo, yra žymiausias lietuvių pianistas. Jis, nors jaunas, bet jau daug kur Europoj, o taip pat ir Argentinoj gerai žinomas. Dabar, apsigyvenęs Clevelande, ima garsėti ir J. A. V-se.

Šio koncerto programoj buvo šių autorių kūriniai: Fr. Schubert, K. M. Čiurlionio. J. Gaidelio, Cl. Debussy, Fr. Chopin ir Fr. Liszt.

Kuprevičius lyriniuose dalykuose švelnus lyg šilkas, jo tonas minkštas, pasažai lyg miražas. Bet dinamiškuose kūriniuose jis galingai audringas, jo akordai vyriškai stiprūs. Ir šioj nuotaikoj fizinis Kuprevičius atrodo ramus, betgi be vidinio "vulkano" jis nepajėgtų publikos "sukaustyti": jau po poros dalykų klausytojai jam reiškė karštas ovacijas, o programą baigęs, jis net kelis kartus buvo iškviestas kartoti.

Bet čia kyla kitas klausimas: kuo buvo tuo laiku "užsiėmę" mūsų žmonės, mūsų intelegentai, jei tik mažesnė salės pusė buvo teužpildyta klausytojais?

Dažnas lietuvis tremtyje iki prakaito, iki apalpimo žadžiais "kovoja" savo inteligenciją įrodyti, o šis koncertas, kaip ir kiti kultūriniai parengimai, buvo gera proga tai padaryti. Ir ne prakaito kaina, o tik už pusantro dolerio.

J. G.

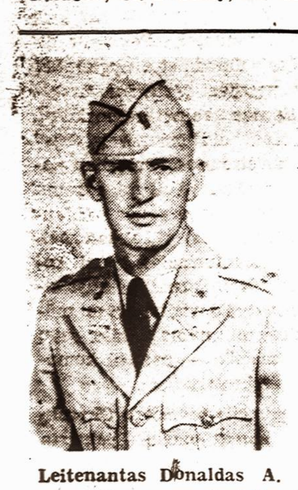

Leitenantas Donaldas A. Kamandulis, worcesteriečių Juozo ir Marijos Kamadulių sūnus, šiomis dienomis baigęs pirmąjį savo tarnybos terminą armijoje, įsirašė antrajam. Šiuo metu lt. Kamandulis yra Japonijoje. Donaldas yra gimęs 1929 m. Worcester, Mass. Baigęs chemijos studijas Clark universitete, jaunasis Kamandulis buvo priimtas į karo mokyklą Fort Benning, Georgia, kurią taip pat sekmingai baigė. Lt. D. A. Kamandulis yra išaugintas lietuviškoje dvasioje: gražiai kalba ir rašo lietuviškai.

NERVINĖ

Alexander's Nervinė, kuri turėtų veikti nuo nervų ligų, yra mišinys stiprių ir brangiausių šaknų, žiedų, žievių ir žolių, ir tas mišinys padeda nuo visokių nervų suirimų, galvos skaudėjimų, kvaišimų, isterijos, rūpesčio, susikrimtimo, bemiegės, karščiavimų, išgąsčio, persidirbimo ir kitų nervinių negalavimų. Gerdamas tą mišinį gauni maistą nervams. Šios gyduolės kainuoja $5.00 svaras. Už $2.00 prisiunčiame 5 uncijas. Į Kanadą $2.25.

ALEXANDER'S CO.

414 Broadway

South Boston 27, Mass.

IŠ LIETUVIŲ SKAUTŲ GYVENIMO

Neužilgo prasidėsianti Korespondencinė Brolijos Vadų Sueiga, kurios metu bus svarstomi svarbūs Lietuvos Skautų Brolijos reikalai ir renkami pareigūnai naujai kandencijai. Šioje sueigoje galės dalyvauti: a) rinkti atstovai (po 1 nuo 2 kiekvienos vietininkijos ar tunto vienetų) b) atstovai iš pareigos (ex officio) ir c) užsiregistranų skautininkai. Visi dar neužsiregistravę ar pakeitę adresus skautininkai kviečiami tuoj užsiregistruoti pas skt. V. Skrinską, 250 Halam St., Toronto, Ont. Canada.

Sktu. V. ir A. Šenbergai, didžiai nusipelnę lietuviškai skautijai, neseniai Clevelande atšventė savo Sidabrines estuves. Ta proga jubilijantai gavo daug sveikinimų iš viso pasaulio skautų vadovų.

Ateinančių metų rugpjūčio 18—28 dienomis netoli Niagaros, Kanadoje, įvyko 8-ji pasauline Skautų jamboree. Yra dedama daug pastangų, kad ir lietuviai skautai šioje jamborėj galėtų iškelt savo trispalvę. Tuo pačiu metu šalia lietuvių skautų stovykloje, kad kuo daugiau lietuvių, nors ir neoficialiai, galėtų pajusti jamborės dvasią ir populiarinti Lietuvos vardą.

Vyriausias Skautininkas paskelbė naują nario mokesčio sistemą visai Lietuvos Skautų Brolijai. Dabar Brolijos nariai iki 12 m. amžiaus mokės po 50 centų metams, nuo 12 iki 18 m. — po 1 dol. ir virš 18 m.— 2 dol. Surinkti mokesčiai atitinkama tvarka yra paskirstomi tarp vienetų vietovėje ir Brolijos Vadijos. Vokietijos rajonas nuo visų mokesčių yra atleistas.

LAS skyriaus veiklos gairės

DETROIT, MICH. — Lietuvos Atgimimo Sąjudžio Detroito skyriaus valdyba, savo antrame posėdyje rugsėjo 25 d., apsyarščiusi visas pagal Sąjudžio programą ir įstatus skyriui veikti galimybes, skelbia šias veikimo gaires:

1. Savo veikloje statysim pirmon eilėn tautiškumą, Tėvynės meilę ir laisvę.

2. Glaudžiai bendradarbiausime su Lietuvių Tautine Sąjunga, Lietuvių Rezistencine Santarve, Laisvės Kovotojais ir Lietuvių Studentų Santara.

3. Sieksime bendravimo su visomis lietuviškomis organizacijomis ir sąjudžiais, dirbančiais dėl Lietuvos laisvės ir lietuvybės.

4. Stengsimės lietuviuose kelti sąmoningumą Lietuvos atgimimui ir atstatymui.

5. Organizuosime diskusines paskaitas aktualiomis kultūrinėmis ir politinėmis temomis.

6. Artimiausiu laiku organizuosime LAS motėrų skyrių, kurio uždaviniai bus: lietuvybės išlaikymas, kultūrinė veikla ir savišalpa.

7. Rengsime kultūrinius parengimus, gegužines ir kita.

8. Šias veiklos gaires statome LAS nustatytos programos rėmuose.

Skyriaus Valdyba.

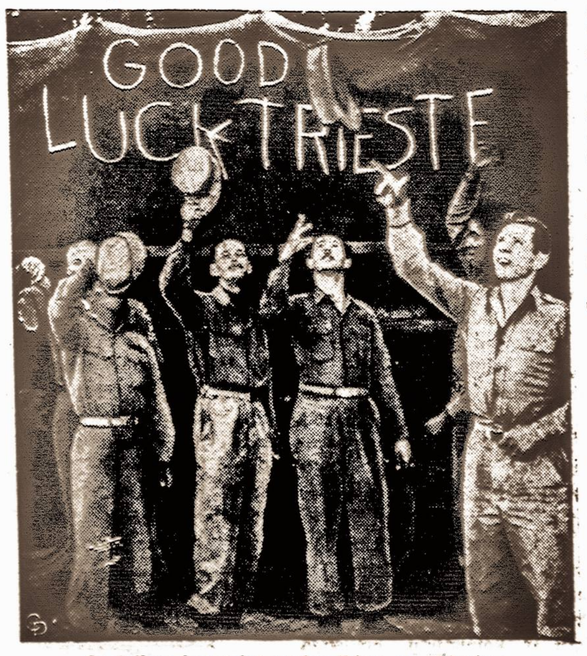

Amerikos kareiviai atsisveikina su Triestu.

SPAUDOS IŠKOVOJIMO

50 metų sukaktuvinis leidinys

LITERATŪROS METRAŠTIS

jau spaudoje ir pasirodys šį rudenį.

Šioje didžiulėje knygoje su savo naujausia kūryba dalyvauja kelios dešimtys lietuvių rašytojų. Metraštį redaguoja rašytojai Jonas Aistis ir Stepas Zobarskas.

Ši knyga — tai kovojančio ir nepasiduodančio lietuvio atsparos dokumentas. Ši knyga vaizdžiau už viską kalbės apie mūsų tautos teisę turėti savo kalbą, raštą, laisvę ir tikėjimą.

Būkite šios knygos garbės prenumeratoriai — padėkite leidyklai atlikti sunkų šio didžiulio veikalo išleidimo darbą.

Prenumerata priimama iki š.m. spalio 15 dienos. Prenumeratorių pavardės bus paskelbtos knygoje.

Metraštis, didelio formato ir įrištas droben, kainuos 6 dolerius. Prenumeruojant iš anksto — tik 5 doleriai.

Užsakymai ir pinigai siunčiami šiuo adresu:

GABIJA, 335 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y.

V. RASTENIO PASKAITA APIE BENDRADABIAVIMĄ SPAUDOJE

Noras rašyti, bendras išsilavinimas, pagrindinės žinios iš geografijos, istorijos, teisės ir sociologijos, lietuvių kalbos sintaksės ir rašybos taisyklių žinojimas ir kaikurių pagrindinių technikinių žurnalistinio darbo taisyklių paisymas — tai svarbiausi pradedančio mūsų tremties spaudos talkininko ginklai.

Šias praktiškas ir naudingas taisykles pateikė aną šeštadienį Šviesos Sambūrio nariams žurnalistas Vincas Rastenis savo paskaitoje apie pasirengimą žurnalistikai.

Šviesos sambūris savo visuotinių susirinkimų dienotvarkėn visuomet stengiasi įtraukti narių referatus įvairiomis kultūros ir politikos temomis. Laikas nuo laiko pavyksta susitarti dėl paskaitų su žinomais įvairių kultūrinio darbo sričių veikėjais. Praeitame susirinkime buvo numatyta V. Rastenio paskaita. "Pasiruošimas bendradarbiauti spaudoje". Prelegento nurodytos gairės bus pirmoje eilėje naudingos naujiems mūsų spaudos bendradarbiams.

Dabartinė mūsų perijodinė spauda neturi normalių sąlygų, — pareiškė V. Rastenis. Tikrų profesionalų žurnalistų turime ne taip jau daug. Aišku, laikraščių redaktoriai jau turi gerai žurnalizmo srityje nusimanyti. O kodėl jie to sun kaus ir atsakingo darbo ėmėsi — panagrinėję pamatysime, kad daugumas tiesiog iš pasiaukojimo, arba dėl tam tikro "apsvaigimo" — prie to darbo taip papratę ir jį taip pamėgę, kad be jo negalėtų gyventi. Tik truputį įsigilinę į praktiškas mūsų laikraščių redaktorių darbo sąlygas, matysime, kad redaktorius ne tik turi parinkti medžiagą ateinančiam laikraščio numeriui ir pats jam rašyti, ne tik gautą medžiagą tvarkyti, taisyti kalbą, lyginti stilių, bet dar dėl lėšų ir personalo stokos atlikti ir daug pareigų, susijusių su to laikraščio gyvavimu — net būti, tarp kitko rinkėju ar linotipininku, skilčių laužytoju, ekspeditorium, skelbimų rinkikėjų, laikraščio reprezentantu visuomenėje, organizacijų judintoju, o gal ir savo redakcijos patalpų šlavėju.

Kaip tik todėl yra būtinas reikalas ir neprofesionalams žurnalistams talkininkauti — mūsų spaudai reikia ne tik finansinės pagalbos, bet ir bendradarbių. Tai yra visuotinis mūsų tautinės visuomenės reikalas, juo labiau, kad spaudos darbas — puikus visuomeninio darbo ir veikimo seminaras, — dėstė prelegentas.

Tačiau bendradarbiavimui gero noro nepakanka. Reikia bent šiek tiek sugebėjimo. Aišku, iš savanorių bendradarbių mažiau reikalaujama, negu iš profesionalų. Specialus žurnalistinis išsilavinimas nėra būtinas. Pradžiai užtenka gero bendro išsilavinimo, gaunamo mokykloje, spaudoje, literatūroje. Anksčiau ar vėliau tokiam bendradarbiui gali būti labai naudingos jo turimos žinios iš matematikos, fizikos, chemijos ir t. t. Tačiau patį pagrindą sudaro šios keturios sritys: geografija, istorija, teisė (civilinė ir baudžiamoji) ir sociologija. Tarptautinius įvykius nagrinėjant ar aprašant, geografija ir istorija būtinai reikalingos, be to, konstitucinė ir tarptautinė teisė.

Aišku, įsitraukus į bendradarbiavimą tos žinios savaime plėsis, o taip pat bus įgaunama sugebėjimo ir atskirose žurnalistinio darbo kategorijose — įvykių, parengimų aprašyme, vaidinimų, koncertų, filmų, parodų, recenzavime ir t. t.

Žurnalisto darbo įrankis — kalba: rašyba, sintaksė, stilius. Tą įrankį reikia mokėti valdyti, o nemokant — išmokti. Pav. labai svarbu ir nelabai lengva rašyti naturaliu stilium, be dirbtinumo, be "kraipymosi". Rašyba ir sintaksė gal kiek lengvesnės išmokti. Neužmirškim, kad kalbos taisymas tai nėra redaktoriaus tiesioginė pareiga, tai tik jam papildoma našta.

Toliau svarbu, kad rankraštis būtų lengvai paskaitomas —geriausia vartoti rašomą mašinėlę, o rašant ranka — reikia labai aiškiai rašyti. Jei mašinėlė neturi lietuviškų akcentų, tai juos reikia sustatyti rašalu ar pieštuku. Rinkėjui daug sunkiau rinkti iš neaiškaus rankraščio, be to, jis padaro daugiau klaidų. Būtinai reikia rašyti vienoje lapo pusėje, paliekant 1/4 ar bent 1/5 lapo platumo paraštę kairėje, o dešinėje nerašant iki pat lapo krašto. Eilutes perdaug suglaudus yra sunkiau susigaudyti, sunku žodį įskaityti. Naudojant mašinėlę — rašyti trigubais protarpiais.

Aiškindamas šias technines laikraštininko darbo taisykles, prelegentas toliau nurodė, kaip galima iš anksto apskaičiuoti, kiek vietos parašytas straipsnis užims laikraštyje. Normaliu šriftu surinkus skiltį, vienoje eilutėje telpa apie 31 spaudos ženklas (tarpus tarp žodžių irgi laikome spaudos ženklais), o dviejų skilčių ilgumo eilutėje apie 65 ženklai.

Jei eilutės su interlinijom, t. y. su normaliais tarpais, tai į vieną skiltį telpa apie 110 tokių eilučių ir dar lieka vietos antraštei. Jeigu eilutės sudėtos tankiai, tada skiltyje bus iki 130 eilučių. Nustačius mašinėlėje eilutės ilgį 62-63 raidžių, iš vienos mašinraščio eilutės bus dvi laikraštinės eilutės, o 60 tokių mašinėle rašytų eilučių sudarys lygiai vieną skiltį.

Bendradarbiaujant su tam tikru laikraščiu reikia apskaičiuoti to laikraščio spaudos ženklų skaičių eilutėje, o tada atitinkama nustatyti mašinėlės puslapio eilutės ilgį.

Turint taip paruoštą straipsnio rankraštį, jau matosi, ar jis nėra per ilgas. Kas yra rašinėjęs į laikraščius, tas pilnai sutiks su p. Rastenio nuomone, kad visuomet geriau, jei pats autorius trumpina straipsnį, o ne kas kitas iš redakcijos, kad ir patyręs spaudos darbe.

Rašant nevietiniams laikraščiams labai svarbu straipsnius laiku išsiųsti, jeigu norima, kad medžiaga neprarastų aktualumo ir būtų įdėta į artimiausią numerį. Savaitraštis turi gauti medžiagą apie vieną savaitę prieš numeriui išeinant. Korespondencijas apie aktualius įvykius reikia išsiųsti tą patį vakarą. Su dienraščiais kiek geriau, nes vieną dieną nespėjus įdėti, galima rasti tam straipsniui vietos sekančią dieną. Čia ir svarbu šie dalykai:

1) Žinoti, kada medžiagą numeriui baigiama ruošti ir koks pats vėliausias terminas rašiniams pristatyti. 2) Žinoti, kada išeina paštas, kada vėliausiai reikia išsiųsti rankraštį. 3) aiškiai susitarti su redaktorium, kokiose srityse jis nuolat, "automatiškai" lauks rašinių. Tada ir redakcijai ir bendradarbiui lengviau.

Prelegentas paskaitą užbaigė svarbiais nurodymais dėl rašinių plano. Čia reikėtų sekti amerikiečių spaudos pavyzdžiu ir nepinti faktų aprašymo su nuomonės reiškimu. Amerikos ir kitų kraštų spaudoje tie du dalykai griežtai skiriami. Tas būtų patartina bent jau gryno reportažo srityje — korespondencijose.

Gera korespondencija turi prasidėti iškeliant patį svarbiausią bruožą aprašomoje temoje. Toliau reikia aprašyti kitas detales, pagal jų svarbą. Iš to susidaro patogumas — prireikus straipsnį trumpinti, galima "karpyti" nuo galo ir rašinys nenukenčia. Jeigu tą pagrindinę mintį išreiškia ir antrašte, tai ji laikoma gera. Be to, antraštė turi būti skambi, patraukli ir atitinkanti straipsnio turinį.

Po šios neilgos, bet išsamios paskaitos kilusių diskusijų metu ir prelegentui ir susirinkusiems Šviesos sambūrio nariams kilo mintis, kad ateityje reikėtų suruošti diskusijas, kad dar nuodugniau ištyrus įvairius bendradarbiavimo spaudoje klausimus ir konkrečias pradedančių spaudos talkininkų problemas.

J. T. Jacyna

STATEMENT OF THE OWNERSHIP, MANAGEMENT, CIRCULATION, ETC., REQUIRED BY THE ACT OF CONGRESS OF AUGUST 24, 1912, AS AMENDED BY THE ACTS OF MARCH 3, 1933, AND JULY 2, 1946.

Of VIENYBE, published weekly at Brooklyn, New York for October 1, 1953, State of New York, County of Kings, ss.

1. That the name and addresses of the publisher, editor, managing editor, and business managers are:

Publisher and Editor Juozas Tysliava, 412 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y.

Managing editor Valerie Tysliava, 412 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y.

2. That the owner is: Juozas Tysliava, 412 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y.

3. That the known, bondholders, mortgagees, and other security holders owning or holding 1 percent or more of total amount of bonds, mortgages, or other securities are: None.

Paragraphs 2 and 3 include, in cases where the stockholder or security holder appears upon the books of the company as trustee or in any other fiduciary relation, the name of the person or corporation for whom such trustee is acting; also the statements in the two paragraphs show the affiant's full knowledge and belief as to the circumstances and conditions under which stockholders and security holders who do not appear upon the books of the company as trustees, hold stock and securities in a capacity other than that of a bona fide owner.

5. That the average number of copies of each issue of this publication sold or distributed, through the mails or otherwise, to paid suscribers during the twelve months preceding the date shown above is 10.000.

JUOZAS TYSLIAVA

(Signature of editor, manager).

Sworn to and subscribed before me this 18th day of October, 1954

(SEAL)

Abraham H. Kaplan

(My commission expires March 30, 1956.

Pratęsiamas pigusis knygų mėnuo iki spalio 31 d. Per šį laikotarpį knygos parduodamos su 25% - 70% nuolaida. Atpigintų knygų sąrašas gaunamas leidykloje: Gabija, 335 Union Ave., Bronklyo 11, N.Y.

J. MARKIEWICZ AND SONS, Inc.

Tel. LOcust 2-9229

Laidotuvių Direktoriai

15 Trumbull Street

New Haven, Conn.

KARLONAS Funeral Home

Lietuviams tarnauja daugiau. kaip 20 metų.

280 CHESNUT STREET, NEW BRITAIN, CONN.

Tel. 9-1181

QUALITY MARKET

VICTOR ABECUNAS, Sav.

356 PARK STREET, NEW BRITAIN, CONN.

JUCUS SISTERS RESTAURANT

Stasys Jucus, Vedėjas

(Lakūno Dariaus brolis)

Atdara visą naktį.

1608 W. 47th STREET, CHICAGO, ILL.

(47th St. ir Ashland Ave.)

LAfayette 3-9670

TRAUN'S BAR

AUGUST TRAUN, Sav.

N.E. cor. 7th & DAUPHIN STREET, PHILADELPHIA, PA.

Tel. PO 5-9785

ADAMS' CAFE

RESTORANAS IR BARAS

941 SPRING GARDEN, PHILADELPHIA, PA.

Tel. PO 5-9566

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY

1601-3 So. 2nd Street PHILADELPHIA, PA

Tel. DE 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)

1113 Mt. Vernon St., Philadelphia, Pa.

PO 5-4110

LIETUVA IR JOS ANGELAI SARGAI

P. VAIČAITYTĖ
Chicago Ill.

Čionykštėje spaudoje dažnai šis tas užtinkama apie policiją. Niekada niekur (neskaitant L. L. 37 nr., atkarpoj, humoristinio turinio feljet.) betgi nieko rimto neteko užtikti apie buv. neprikl. Lietuvos laikų policiją. O mes, juk tokią turėjome, didžiavomės jos sėkmingu veikimu, gerbėme ir mylėjome ją, nes tai buvo mūsų vyrai, sūnūs, broliai.

1918 — 1920 m., atsikuriant mūsų valstybei, visi ginklui tikę vyrai savanoriais išėjo į frontą, kur dėl "žūt ar būt" kovėsi prieš bolševikus, lenkus ir kt. Lietuvos priešus, norėjusius sukliudyti jos valstybės prisikėlimą. Ginklams frontuose bežvangant, įvairūs politiniai ir kriminaliniai, paskiri ir organizuoti banditai siautėjo krašto viduje. Vieni jų plėšdami paskirų asmenų turtą, kiti (POW) kėsinosi prieš atgimstančios Lietuvos nepriklausomybę. Jų niekšingus kėslus sutrukdyti — gintis ir persekioti juos, užtikrinti piliečių asmens ir turto nepavojumą, o jaunutei valstybei saugumą ir krašto viduje būtina buvo turėti ginkluotą pajėgą.

Tokiose sunkiose sąlygose, iš likusių nuo kariuomenės vyrų, anuometinė Lietuvos vyriausybė organizavo policiją, kuri pradžioje "milicija" buvo vadinama. Pirmieji Lietuvos policijos "žiedai" buvo įvairiose caro policijos įstaigose tarnavę asmenys, kurių tarpe, deja, buvo ir nelietuvių kilmės, ir abejingų beprisikeliančios tautos idealams, ir neįgiamų tarnybinių įpročių ir, net pakenčiamai lietuvių kalbos nemokėjusių. Žemesnysis polic. tarnautojų personalas taipgi buvo įvairiu požiūriu labai margas ir pareigų srityje, kaip sakoma, "žalias".

Nenuostabu, kad, pavyzdžiui, Š-nų miestelyje, Velykų dieną, nuovados v-kas, areštavęs savo tėvą ir žmoną uždarė daboklėn, surašydamas protokolą, neva už "viešai girtame stovyje rodymąsi." Kitur neblaivus pol. v-kas nušovė klebono gaidį, kuris, girdi, buvęs baltas ir lenkų erelio išvaizdos. Tarnybiniuose gi raštuose vartota kalba buvo labai netobula. Todėl, atsimename, skaitę iš tos srities veiklos Pivošos ir Liūnės Janušytės humoristinių feljetonų. Bet įsidėmėtina, kad tame ekstravagantiškume atsispindėjo tarnybinis uolumas, patriotinis jautrumas ir stoka atitinkamo išsimokslinimo, o ne pikta valia, sabotažas.

Kaip ir kiekvienas naujagimis, kokios jis kilmės bei giminės bebūtų, yra silpnas ir reikalingas mylinčios jį širdies bei patyrusios auklėjimo rankos. Negalėjo kitaip ir su Lietuvos naujagime policija būti. Buvo įsteigta žemesnioji ir aukštesnioji policijos mokyklos, kuriose mokslinosi būsimieji policijos pareigūnai, o kiek atskirų įvairių specialių vadovėlių, instrukcijų buvo išleista... Be to, buvo įsteigtas net specialus policijos laikraštis Policija, kuris ne tik policijos pareigūnų, bet šiaip inteligentų, ypač teisininkų, buvo skaitomas.

Gaisrams frontuose apgęsus, savanoriai — kūrėjai — eiliniai, puskarininkiai ir karininkai, garbingai atsiskaitę su kariuomene, buvo pageidaujami ir mielai papildė policijos eiles. Nuolat ir įvairiais būdais beugdoma ir betobulinama Lietuvos policija sparčiai progresavo. Faktas, kad 1929 m. Teisingumo Ministerija rado galima policijos valdininkų vestas kvotas teisiniai prilyginti teismo tardytojų tardymams, rodo kaip jau buvo ne tik bendrai, bet ir specialiai teisiniai (baudž. teisenos srityje) Lietuvos policija pažengusi.

Kas neatsimena pirmaisiais nepriklj. metais Šiaulių, Raseinių, Telšių apskrityse siautusių įvairių Babuškinų ir panašiom pavardėm vyrų vadovaujamų banditų gaujų? Retą turgadienį kas parvažiuodavo neapiplėštas. Kiek "samagonščikų" lenktyniavo savo pramonės srityje! Paskirų plėšikų, įsilaužėlių, arkliavagių ir pan., pradžioje buvo irgi nemaža. O kur jie dingo? Net toks "svieto lygintojas" S. Rickus — ir tas, policijos persekiojamas, dingo kaip kamparas. Apie arkliavagius, įsilaužimus (1935 — 1940 m.) jau ir kalbos maža tebuvo. Vis tai Lietuvos policijos nuopelnas. Vis tai gerai išmokslintos bei sąmoningai išugdytos Lietuvos policijos nuopelnas. Nemaža policijos tarnautojų žuvo kautynėse prieš banditus ar nuo pasalūnų kulkų. Gausių aukų nebojo mūsų vyrai, stojo policijos eilėsna ir sąžiningai bei sąmoningai tarnavo krašto ir paskirų piliečių labui. "Tvarka ir Teisėtumas — Valstybės Pagrindas" — Lietuvos policijos šūkis.

Reikia pasakyti, kad lietuvio policininko tarnyba nebuvo lengva. Visada, visas 24 val., jis buvo tarnyboje. Policija buvo tvarkoma karinės drausmės pagrindais. Atlyginimas, palyginti, buvo kuklutis. O darbo barai labai platūs. Sunku buvo pasakyti, kur policijos darbas (teisė įsikišti) prasidėjo, kur baigdavosi. Beveik kiekviena valstybinė ir savivaldybės įstaiga galėjo pavesti policijai vienokį ar kitokį savo darbą atlikti. Atsikalbinėti "laiko stoka" ar kokiomis "negalėmis" policijai nebuvo įprasta. Lyja ar sninga, šilta ar šalta, per ugnį ar vandenį, ten kur kitiems nepatogu ir nesveika, — policijai buvo lygūs keliai ir ji atvykdavo visur, kur ir kada reikėdavo.

Amžiais rusų caristinio režimo policijos persekiojami ir skriaudžiami lietuviai buvo įpratę į policiją žiūrėti "iš padilbių", su tam tikra nepasitikėjimo doza. Toji nelemtoji pažiūra, kaip įsisenėjusi liga, nelengvai davėsi išraunama. Dėl to labai kentė moraliai policija. Kad ir toks atsitikimėlis: Parvyksta savaitei atostogų į šeimą, į ūkį sūnus policininkas. Ten įsigėręs jis susiginčija su seserimis. Motina, beužtardama dukteris prieš sūnų, sušunka: "Nusileiskite, dukrytės, žinot, atsargiai su policija". Kaip rakštį širdin, sako padorus berniokas, šituo savuoju "įspėjimu" įvarė jam jo paties mylimiausioji motina. O ji ir nepajuto, vargšė, kad pažeidė mylimo sūnaus širdį. Ji, mat, senos kartos žmogus, jai ir sūnus šeimos reikalais ir šeimos tarpe pasirodė "vengtinas", nes su "policija prasidėti neverta"... Tai vaizdus pavaizdavimas, kaip giliai buvo įsišaknijusi iš senų laikų žmonių pažiūra į policiją.

Bet ilgainiui, kai policijoje beliko tik savąsias viduriniąsias mokyklas, gimnazijas ir Prezidento Smetonos vardo karo mokyklą bei aukštesniąją policijos mokyklą baigę vyrai, o ir visuomenėje atsirado apsišvietusiojo, savąsias mokyklas išėjusiojo, elemento, kai policija savo narsa ir išsimokslinimu įrodė visuomenei, kad ji, kaip gydytojas, kaip angelas sargas, tik nelaimės bei bėdos ištiktam žmogui reikalinga, visuomenės pažiūra į policiją pasikeitė. Tada visuomenė suprato, koks skirtumas tarp buvusios svetimos, caro ar kaizerio, ir savosios policijos. Tada pamėgo, pamilo ir pradėjo gerbti savąją užtarėją.

Suprantama, buvo ir tebėra (kiekvienoje valstybėje ir visuomenėje piliečių kategorija, kuriai policija niekada nebus mielas draugas. Tai nusikalstamojo elemento rūšis, tai įvairūs "patamsių" gaivalai, kuriuos policija persekioja, tai priešvalstybinis elementas, įvairūs teroristai, nežiūrint, ar jie vienokį ar kitokį darbą bedirbtų. Policija visada jiems priešas, nes jie yra padorių-jų žmonių priešai. Nepriklausomoj Lietuvoj buvo kelios policijos specialybės, nors jų visų tikslas buvo tas pat. Bet valstybės ir gyventojų reikalams plečiantis, kad kiekvieną sritį tinkamiau aptarnautų, policija, buvo pasiskirsčiusi atskiromis sritimis, būtent: viešoji, kriminalinė, pasienio, eismui tvarkyti, geležinkelių, vandens kelių priežiūros, doros priežiūros, savivaldybių, privačių įmonių (bankų, prekybos įmonių), saugumo policija ir policijos rezervas — raitoji policija. Mat, motorizuotos nedaug būta, tai dėl lankstumo turėta raitosios dalinį. Kiekviena atskira policijos formacija, kaip jau sakyta, turėjo savo specifinę paskirtį, o bendrai paėmus glaudžiai bendradarbiavo.

Lietuvos policija, bešališkai kalbant, buvo gana aukštame tarnybos lygyje. Buvo atsitikimų, kad vokiečiai kviesdavosi Berlynan Lietuvos policiją padėti jiems kombinuotam banko apiplėšimui išaiškinti!

Patronu Lietuvos policija turėjo pasirinkusi Angelus Sargus ir savo metinę šventę švęsdavo spalio 2 — Angelų Sargų dieną. Tą dieną iš visos Lietuvos suvažiuodavo Kaunan rinktiniai policijos pareigūnai. Švenčių iškilmės prasidėdavo pamaldomis Katedroje. Po pamaldų, darnioje rikiuotėje, Laisvės Alėja, žygiuodavo Ąžuolynan, kur būdavo turininga ir įdomi sporto programa.

Seka: Lietuvos policija, karas ir okupantai.

Aktorius Tyrone Power skiriasi su žmona.

Howard L. Barrish, vienas prisiekusių posėdininkų, kuriems teks spręsti, ar dr. S. Sheppard (Cleveland, Ohio) nužudė savo žmoną.

KALINIAMS ŠVEDIJOJE MĖNESIS ATOSTOGŲ

Septynių milijonų gyventojų Švedijoje tėra 3,000 kalinių, kurie kasmet gauna po mėnesį atostogų. Tai tur būt liberališkiausias kalinių traktavimas pasaulyje. Paleisti atostogų, jie neprivalo apleisti nurodyto rajono, neprivalo pasigerti ir, aplamai, laikytis nustatytų taisyklių. Priešingu atveju, jie sunkiai baudžiami.

APIE VISKĄ IR APIE NIEKĄ

Literatūros Lankams tenka paskirti nemažai skilčių, beginant savo patriotiškumą. Bet jie tebepuolami ir, groteskišku sutapimu, net Aidų žurnale, kurio du redaktoriai yra ir L. L. redaktoriai.

Tuose Aiduose, dr. A. Liugaila (būtinai daktaras, kad neapsiriktumėm) kaltina Lankus, kad jie nekovoja prieš mūsų krašto pavergėjus. Tolėliau, dr. A. Lingaila akcentuoja, jog šitokioje kovoje itin lemtinga literatūra jaunimui. Tai dažnai aptinkama ir kituose laikraščiuose.

Tenka pastebėti, kad be svarbios literatūros jaunimui, nemažiau svarbi literatūra suaugusiems. Šią literatūrą L. L. puoselėja. Jei jie ir nėra tokie tobuli, kaip oponentai nori, tai dar nereiškia, kad jie neturi progos tobulėti.

O "sparutišką" būdą, kuriuo norima nužudyti jaunuolį, apdovanotą neblogais smegenimis ir norais, tegalima išaiškinti pavydo arba žinomu "tėvų ir vaikų" dėsniu.

⁂

Kova prieš pavergėjus reiškiasi fizine, politine, kultūrine linkme. Fiziniai ir, kiek galėdami, politiniai—kovoja likusieji Lietuvoje. Išeivijoje — politiniai kovoja politikai (deja, didesnę savo energijos dalį eikvodami kovai už asmenines pozicijas). Kai dėl kultūrinių kovotojų, tai prie šitokių priskirti ir L. Lankai.

Estetinės vertybės taip pat padeda išlaikyti lietuvybę. Labai lengva šaukti "aš patriotas!" esant saugioje būklėje. Ir nelengva sukurti ką vertingo savo kalboje, grįžus iš fabriko. Blyškių patriotinių manekenų ir šauktukinių kalbėtojų ir rašytojų turime pakankamai. Tautos kultūra nėra vien afišavimasis senąja priklausomybe tautai. Dar yra ir darbas jai. Kiekvieno savo srityje.

Taigi, estetinės krypties kūrėjai gali būti vertingesni už tuos, kurie patetiškai sušunka "Tegyvuoja Lietuva!", ir grįžę namo, ramiai užmiega, nebijodami enkavedistų. Kaltinti L. L. nepatriotiškumu — nepatriotiška.

Kitas klausimas — L. L. skelbiamų estetinių vertybių įkainojimas. Čia jau estetinių tiesų problemos, kurių išsiaiškinime gimsta vertybė.

Šitie žodžiai yra nuomonė en principe. Prisimenant, kad L. L. lietuvybei jau pasitarnavo.

⁂

Mūsuose labai madoj piktintis televizija. Bet, kai nueini į svečius, dažnai aptinki televizijos aparatą. Anot vieno mūsų jauno rašytojo, "visi kelkiasi, ir visi turi."

Nesusipratimas, turbūt, glūdi programos parinkime. Vieno ultrafantastiško autoriaus herojus net sumušė nepigų aparato stiklą, bestebėdamas ristynes. O jam tereikėjo perjungti stotį, susipažinus su TV Guide. Pvz., New Yorke, Studio One, Kraft Theatre, Ford Theatre ir kt., duoda visai neblogų vaidinimų su gerais aktoriais.

Pažymėtina Omnibus programa ir itin kruopščiai paruošti dokumentiniai filmai, pasikalbėjimai su politikais, dienos žinių pertiekimas. Besidomintiems literatūra, bus įdomūs įžymiųjų autorių pasikalbėjimai su savo naujo veikalo kritiku, gynėju ir moderatorium.

Neperseniai įdomiai diskutuota naujoji Dos Passos knyga — "Most Likely to Succeed".

Lengvesnės ir padorios programos mėgėjams, patartinas Toast of the Town arba What's My Line.

Ir, neperdaug ištroškusiems kraujo, o vis dėlto mėgstantiems kriminalines istorijas — žiūrėtinas Dragnet.

Tokių pavyzdžių pririnksime ir daugiau.

⁂

Kadaise anglų premjeras Chamberlainas, besiramsčiuodamas skėčiu, važinėjo po Europą, mėgindamas išgelbėti taiką.

Dabar Dulles skraido lėktuvu, ir jau apkeliavo šešis kartus aplink žemę, beskraidydamas ten ir atgal ir gelbėdamas taiką...

Kada kils karas?

⁂

Japonams riesta nuo atominių bandymų. Radioaktyvumas slenka iš Ramiojo Vandenyno, kur bombas lukštena amerikiečiai, ir iš šiaurės, kur jas krapšto rusai.

Tuo būdu, Japonija pavirto į atominį sumuštinį.

A. Šk.

TREMTINIO DIENORAŠTIS

PR. STIRBYS

Nieko nelaimėjęs grįžau atgal. Tuo tarpu bolševikai jau pasiekė Pyritz'ą apie 40 kilometrų nuo Štettin, o kasdien pagal Oderiu veržiasi vis tolyn ir grąso visišku atkirtimu. O mes dar vis nerandame išeities!

Man pareiškus apie beviltišką padėtį kaimo seniūnui, prašant kokios nors intervencijos mūsų reikalu, šis, ramiai sau vartydamasis ant minkštos sofos, atsakė:

— Juk mes taip pat norėsime išvažiuoti... Nepasiliksime pas bolševikus, todėl šis draudimas lygiai liečia visus ir nėra ko jums nervintis...

Tačiau pas jį nesimatė jokių pasiruošimo žymių, o gal dar "per anksti" paniką kelti! Ne viena proga nacių pareigūnai yra išsireiškę:

—... tokiai daugybei gyventojų suplauks į siaurą vakarų Vokietijos ruoželį, vis vien bus bloga. Visi badu turės išmirti, tad kam dar ten važiuoti?...

Ar tik ir dabar nėra Trečiojo Reicho valdovų sugalvota, kad kuo mažiau žmonių patektų į vidurinės Vokietijos sritis, ar tos visos tariamos kliūtys ir draudimai nėra jų planavimo paseka? Ar tik jie nepasmerkė iztisas savo provincijas pražūčiai rytinėje Oderio pusėje, kad išlikusieji daugiau "erdvės" turėtų... Kažin?

Vasario 7,

Vakar vakare atėjo jaunas vyrukas ir prakalbėjo lietuviškai. Pasirodo, gyvenąs irgi tame pačiame kaime. Sužinojęs, jog esama daugiau lietuvių, atėjo pasikalbėti, pasitarti. Buvusi gausi šeima, bet prie Hagen tilto irgi sulaikius, likusieji šeimos nariai, paėmę tik rankinį bagažą, pėsti išžygiavę per Oderį, o jis vienas likęs su arkliais ir galvojąs kaip nors prasmukti antron pusėn.

— Blogiausiu atveju,— sako jis, — pėsčias visada spėsiu.

Nors ir gailisi, neapgalvotai persiskyręs, bet dabar iš dalies džiaugiasi, kad surado daugiau lietuvių, lengviau būsią rasti išeitį ir drąsiau "kariauti" su įvairiais vokiečių pareigūnais. Jo atsiradimu mes taip pat apsidžiaugėme: turėjo porą gerų arklių ir apytuštį vežimą, o tai šiuo metu mums labai daug reiškė...

Vėl nuvažiavau policijon tartis dėl pervažiavimo galimybių.

— Čia pravažiuoti negalima ir tikriausia greit nebus...—kategoriškai pareiškė tas pats vachmistras.— Prašom važiuoti link Štetino, kur kitoje pusėje miesto, pasiekę autostradą, persikelsite ir per Oderį...

Piktai nusispjoviau, eidamas iš policijos. Pražiopsojome dykai tris dienas, kai tiesiog ten važiuodami jau būtumėm kitoje pusėje. Dėka "apsukrios" sargybos, sąmoningai buvome sulaikyti, vilkinami pažadais kol visvien paaiškėjo, kad nieko kito nelieka, kaip pasitikėti savo likimo žvaigžde ir kuo greičiau dumti Štetino link. Kitos išeities nebuvo! Delsti nebegalėjome nė valandos.

8. Ketvirtadienis.

Visvien mus laimė lydi: iš Cunow išvažiavome nusiminę, pilnai įsitikinę, kad teks važiuoti tiesiai per Štetiną, kur jau girdisi fronto akordai ir bolševikų naikintuvai, lyg kregždės, raižo orą. Be to, kiekvienu momentu gali pasirodyti ir bolševikų šarvuočiai, o kas tada? Perspektyvos nebuvo viliojančios. Netikėtai pakely sužinome džiugią naujieną: puslaukely į Štetiną esąs keltas! Turėjome kuo džiaugtis, nes tai reiškė mūsų išsivadavimą iš nelemtojo trikampio ir užgulusios baimės slogučio. Nežiūrint, kad šiuo metu aš pats su šeima jau sėdėjome kretingiškio vežime ir smagia ristele dardėjome pirmyn, bet visgi,... važiuoti fronto link džiaugsmo nebuvo.

Per Oderį..

Pagaliau, ties Langesbergu persikėlėme kitos Oderio pusėn. Taip buvome smagūs ir patenkinti, kad vos dainuoti nepradėjome. Į likusį rytinį krantą žiūrėjome su pasididžiavimu, su atgijusia viltimi, tartum, jau jokie pavojai nebegrėstų, jokių kliūčių daugiau jau nebebūtų. Lygiai toks pat jausmas, kaip anuomet persikėlus per Nemuną, kai atsigrįžę žiūrėjome į grūmojančią rytų pusę, į liepsnojančias sodybas ir miestus. O kiek jau nuo to laiko miestų ir upių pravažiuota?

Iš karto patekome į Politz miesto griuvėsius. Įspūdis šiurpus ir nykus, nes iki šiol didesnio bombardavimo pasekmių dar nebuvome matę. Viso to priežastis — didžiulis sintetinio benzino fabrikas, kurio vamzdžius pastebėjome, vos persikėlę į šį krantą. Pats fabrikas taip pat jau gerokai apdaužytas, tačiau dar veikė, visur aplink jį išdegę didžiuliai benzino tankai, sudaryti metriniai vamzdžiai, duobėm nusėta apylinkė. Maždaug už penkių kilometrų pasiekėme nakvynei nurodytą vietovę Jesnitz kaime. Tačiau čia lygiai toks pat vaizdas. Nakvynė ėmė mums dar labiau nebepatikti, nors vietos žmonės pasirodė nuoširdūs ir sukalbami. Teko gerokai pavargti, kol įrodėme, jog nakvoti dar per anksti ir kad mūsų kelionės tikslas esąs... sekantis kaimas. Pagaliau, matyt, suprato mūsų užsispyrimo priežastį, išvažiuojant kažkuris tiesiog pasakė:

— Dėl bombardavimo galite būti ramūs... Paskutinis oro puolimas buvo tik... per Naujus Metus! Kito greit tikriausiai nebebus!?

Bet mes to "tikriausiai" išviso nenorėjome laukti. Verčiau apleisti šią kapinynu dvelkiančią apylinkę. Aplink miestą priešlėktuvinių pabūklų miškas, visur — lyg vulkano krateriai, išdaužytos sodybos ir kaimai.

Kai visi šie vargonai ima groti...— nejučiom pagalvojau ir šiurpas nuėjo kūnu. Tikriausiai čia negali pasirodyti joks priešo lėktuvas. Kaip bematant, iš jo būtų rėtis!

(Bus daugiau)

MUMS RAŠO

KADA BAIGSIS TAS KARAS?

Viliko vadai su klerikalais ir socialistais iš ALT, padėję į šalį Lietuvos laisvinimo reikalus, veda karą prieš Diplomatijos Šefą S. Lozoraitį. Ką jie, tie vadai, kurie minta patriotinių lietuvių sudėtomis aukomis Lietuvos vadavimo reikalams, mano tuo laimėti? Vargu, ar jie patys žino. Vėliausiu laiku tas karas prieš Lozoraitį tiek paaštrėjo, kad lietuvių visuomenė jau pradeda nervintis. Šiandien jau nebe naujiena išgirsti lietuvius kalbant, kad jie uždarysią savo pinigines ir nebeaukausią Tarybai, pirkdama jiems bilietus pasivažinėjimams. Sako, kai tie ponai pajus, kad doleriai nustoja byrėję į jų kišenes, jie baigs tą karą ir, susitikę, dirbs bendrą Lietuvos vadavimo darbą.

Kad taip neįvyktų, kad ta patriotinė lietuvių visuomenė nenustotų aukavusi, mūsų organizacijos, kurių atstovai sudaro ALT, turėtų įspėti Tarybos vadas — Šimutis ir Grigaitį — liautis kiršinus visuomenę ir dirbti bendrą Lietuvos vadavimo darbą.

Atstumti mūsų visuomenę nuo aukavimo net šiam svarbiam ir kilniam Lietuvos vadavimo reikalu nėra jau taip sunku, bet grąžinti ją atgal— daug sunkiau.

Pagalvokite rimtai.

P. P. Jaras

Jei jums nuoširdžiai rūpi Vienybės gerovė, nelaukite antro paraginimo – tuojau atnaujinkite savo prenumeratą.

VIENYBĖ

LITHUANIAN WEEKLY

Established 1886

JUOZAS TYSLIAVA
Editor and Publisher

Editorial and Business Office:
412 Bedford Avenue
Brooklyn 11, N. Y.
EVergreen 4-0862

Entered as Second Class Matter October 23, 1907 at the Post Office of Brooklyn, N. Y.

Subscription Rates:
USA per year $5.00
CANADA and other countries $6.00
Advertising Rates on Application

Įdomus laiškas

Šiomis dienomis į mūsų rankas pateko įdomus, vokiečių kalba rašytas, laiškas. Tą laišką rašo savo seseriai (Amerikoje vienas lietuvis, prieš 10 metų kartu su vokiečiais patekęs į sovietų nelaisvę.

Kadangi jis laisvai kalba vokiškai ir rusiškai, todėl sovietų organams jis buvo mįslė. Jie mėgino jį priversti prisipažinti esąnt lietuviu ir net jaunalietuviu. Už tai jis buvo nuteistas 25 metams kalėti.

Pagaliau sovietų organai buvo priversti jį paleisti. Grįžęs kartu su kitais vokiečių karo belaisviais į Vokietiją, jis, kaip jau minėjome, atsiuntė savo seseriai ilgą, vokiečių kalba rašytą, laišką, kuris baigiamas šiais lietuviškais žodžiais:

"Didžioji Rusija. Didžiosios stepės nuo Juodųjų jūrų iki sibiro. Didžiuliai geležinkeliai rėžia tas platumas. O tais geležinkeliais veža lietuvius iš savo tėvynės į tolimąjį Sibirą. Veža senus, jaunus, vyrus ir moteris su vaikais. Štai jums proklamuota Sovietų tautinė politika..."

"Praėjus 10 metų, mėginu rašyti lietuviškai",—baigia savo laišką lietuvis.

Įdomus laiškas,— ar ne? Ir tai įvyko ne tuojau po karo, bet dabar, šiomis dienomis.

Dabar, kai sovietai mėgina pasaulį įtikinti, kad jie vieni yra nuoširdūs taikos apaštalai...

MŪSŲ UŽDAVINIAI LIETUVOS NELAISVĖS PENKIOLIKOS METŲ SUKAKTIES IŠVAKARĖSE

VYTAUTAS VINTARTAS

Mūsų politinių veiksnių nesutarimai Lietuvos Valstybės atstovų skyrimo reikalu tęsiasi jau kelinti metai. Žinant gi dabartinę Europos politinę padėtį su yptinga Sovietų grėsme visos Europos laisvei, ir eiliniam žmogui yra aišku, kad daugumas Europos valstybių stengiasi išvengti bet ko, kas blogintų jų santykius su Sovietais ir kad, išskiriant nebent tik Ispaniją bei Portugaliją, nei viena kita Europos valstybė dabartinėse sąlygose nepriims ne tik Lietuvos, bet ir Latvijos bei Estijos diplomatinių atstovų, tiek neoficialių, tiek — juo labiau — oficialių, kuriems skirti net vyriausybių nėra. Tarp kitko, Nepriklausoma Lietuva savo atstovų į Ispaniją bei Portugaliją neskyrė, nes nematė tam ypatingo reikalo. Iš tikrųjų naivu yra tvirtinti, jog Italija, kuri turi parlamente apie trečdalį komunistų bei jiems palankių, ar Vak. Vokietija, kuri siekia glaudesnių prekybinių santykių su Sovietais bei viliasi sujungti savo suskaldytą valstybę, sutiktų priimti Lietuvos, kad ir neoficialų atstovą. Tiesa, Vak. Vokietija sutinka priimti LIETUVIŲ atstovą. Klaidinga betgi įsivaizduoti bei kitus įtaigoti, kad toks "Lietuvos atstovas prie Bonnos vyriausybės" turėtų didesnes teises, negu atstovauti lietuvių pabėgėlių reikalus Vak. Vokietijoj. Tad visai nebūtina tam skirti kokį specialių VLIKo, ar Liet. Dipl. Šefo delegatą.

Sekant tarptautinės politinės padėties vystymąsi ir priimant dėmesin ypatingai Anglijos ir Prancūzijos laikyseną Sovietų atžvilgiu, dabartinių politinių sąlygų pasikeitimas Europoje mums palankia prasme yra nepramatomai toli. Iki ateis laikas, kada Lietuvos neoficialūs, arba egzilinės vyriausybės oficialūs, atstovai be kliūčių bus priimami bet kurios Europos valstybės, yra daug svarbesnių Lietuvai reikalų, kuriems skirtinas pirmaeilis dėmesys ir neatidėliotina bei įtempta veikla. Tai lietuvybės išlaikymas. Sąsidaro liūdnas įspūdis, jog mūsų veiksniai laiko šį klausimą lyg antraeiliu, ar net trečiaeiliu, lyginant su tokių atstovų skyrimo bei kitais reikalais. Argi galima tenkintis lietuvybės išlaikymu vien tik išeivijoj, kas irgi neapseina be kliūčių dėl kaikurių asmenų religinio fanatizmo, ar tautinio susipratimo stokos? Lietuvybės išlaikymo sąvoka turi būti suprasta, kaip lietuvių tautos apsaugojimas ne tik nuo nutautėjimo, bet ir —juo labiau—apsaugojimas nuo jos mažėjimo bei sunykimo, ar fizinio sunaikio —genocido! Todėl — reikia daug veiksmingesnės veiklos kovoje už lietuvybės lopšį — už pavergtoje Tėvynėje kenčiančią tautą, kurią žiauriai naikina žmonijos pabaisa — bolševizmas. Ko verta būtų visa dabartinė laisvinimo veikla, jeigu, kada nors Lietuvai laisvai tapus, nebeužteks lietuvių jai apgyventi? Vien tik "Baisiojo Birželio" minėjimais žūstančios tautos neišgelbėsime ir neišlaikysime. O ir tie patys minėjimai sudaro įspūdį, lyg būtų rengiami daugiau pinigų surinkimo bei kaikurių asmenų iškėlimo tikslu, negu tikrajai jų paskirčiai.

Štai, pavyzdžiui, šiais metais Chicagoje tokio minėjimo kulminaciniu punktu buvo vieno visuomenės veikėjo visai auditorijai primestas pasveikinimas kito visuomenės veikėjo jo kunigavimo 40 metų sukakties proga, dėl ko tūkstantinė auditorija buvo paraginta atsistoti ir sugiedoti "Ilgiausių metų"... Taip... Nelyginant džiaugsmingas jubiliejinis maršas tėvų, brolių ir sesių mirtinėse! Nebesuprantama nei laiko, nei saiko. Dėl vieno užmirštama tūkstančiai. Ir niekas nepakvietė auditorijos atsistojimu prisiminti bei pagerbti šimtus tūkstančių Lietuvos kankinių bei Sibiran ištremtųjų, kurių kiekvienas susipratęs lietuvybės ir tikėjimo gynėjas, neišskiriant ir ten likusių kunigų, yra daugiau pagarbos vertas, negu išeivijoj ir labai savųjų išaukštintas. Tų kankinių bei tremtinių į lėtą mirtį diena dienon daugėja. Nuo 1940 metų bolševikai bus sumažinę mūsų tautą beveik trečdaliu. Nesuprantamu tikslu bei pagrindu VLIKo organas Elta (20 n.) šitą faktą ypatingai švelnia ir net priešingai liaudininkų parodymams stengiasi išvesti išvežtųjų skaičių optimistiškai minimalų. Kieno labui? Tik ne mūsų! Neturint užtikrintai tikslių duomenų, yra išmintingiau savo nuostolius apskaičiuoti didesnius ir laimingu atveju rasti mažesnius, negu prileisti perdaug mažus ir tikrumoje rasti juos keleriopai didesnius! Šitokie įvairūs nukrypimai nuo pagrindinio tikslo bei išeiviški savęs užliūliavimai yra itin pavojingi mūsų mažai tautai. Juk vienas trečdalis tautos nukankintų bei ištremtų mažai Lietuvai reiškia tiek pat, kiek tai reikštų 15 milijonų Anglijai ar Prancūzijai, 20 milj. Vokietijai, ar 54 milj. JAV-ėms. Bet jų likę du trečdaliai tai būtų dar dešimtys milijonų. Mūsų tautos du trečdaliai jiems—jų didesnis miestas arba du milijonai fronte žuvusių karių, mums — tai viskas, tai mūsų viltis, kad mūsų tauta dar egzistuos, tai mūsų paguoda, jog mes išeiviai dar nesame mūsų tautos "paskutiniai mohikanai"! Dar du milijonai mūsų tautos narių, žuvusių žmonijos su bolševizmu kovos fronte, mums — ne didesnis miestas, bet visa mūsų tauta ir jos... mirtis.

Tėvynėje Sovietų vykdomus nusikaltimus ramiai stebėti ir juos tik aprašinėti, nieko nedarant arba, darant ką nors nereikšmingo, toliau nebegalima Gi tokia veikla, kaip, pavyzdžiui, VLIKo vardu telegrama su reikalavimais komunistiniam "pasaulio taikos kongresui" yra tik savęs pačių išjuokimas. VLIKas neturėjo ir dar neturi paruošęs pilnos, prisiekusių liudininkų parodymais bei kitais argumentais paremtos, įvairiomis kalbomis spausdintos medžiagos Sovietų vykdomą agresiją ir genocidą prieš pasaulį iškelti bei išgarsinti. Tą spragą mums iš dalies užkišo JAV Kongreso Sovietų Agresijai Tirti Komitetas su Am. Liet. T-bos pagalba. Nors dalis tautiečių savo tariamos savisaugos sumetimais pareigos tautos savisaugos labui neatliko, bet duomenų surinkta nemažai ir jie išleidžiami specialiais leidiniais anglų kalba. Reikšmingesnieji tų duomenų yra įduoti JAV atstovui Jungt. Tautų Organizacijoj, kaip ginklas "šaltajame kare" prieš Sovietus. Aišku, JAV interesai lems, ar tas ginklas bus panaudotas bei, kada panaudotas ir kaip išnaudotas. Mums tačiau tai yra labai svarbu ir todėl mes negalime ir neturime likti tam abejingais. Amerikos lietuviai surinko milijoną parašų po peticija JAV vyriausybei, kad Lietuva būtų pripažinta suverenine valstybe. Tada Lietuva buvo jau laisva. Dabar gi—turime kovoti dėl jos laisvės! Amerikos lietuviams tenka vėl pasireikšti — tik šį kartą jau su likimo draugais, latviais ir estais — ir įteikti memorandumą JAV vyriausybei, kad šioji neatidėliojant Jungtinėse Tautose pakaltintų Sovietus argesijos bei genocido vykdymu, kad paskelbtų, jog per ją pavergti pabaltiečiai reikalauja laisvės! Kad šis memorandumas JAV vyriausybę įspūdingiau paveiktų, kad tam jos ėjimui Jungt. Tautose didesnį akstiną ir tvirtesnį pagrindą suteiktų, kad pabaltiečių jai įteiktą ginklą — faktų propagandą—daugiau sustiprintų ir iškeltų,— surinkime ne vieną, bet keletą milijonų parašų iš visų pabaltiečių bei jiems prijaučiančių amerikiečių! Įstokime ir mes į "šaltąjį karą" prieš Sovietus!

Nors kitos pavergtosios Europos tautos yra atstovaujamos Jungt. Tautos, tačiau kvieskime ir jas — jų, laisvėje gyvenančius, tautos narius pasekti mūsų pavyzdžiu. Jos irgi neprivalo toliau laukti ir žiūrėti, kaip jų likimą lems jas pamiršusios laisvosios tautos! Testoja tad ir jos į "šaltąjį karą". Raginkime ir jas prie panašios akcijos, įteikiant Jungt. Tautoms skundus ir kaltinimus prieš Sovietus bei reikalavimus, kad šie išsinešdintų iš pavergtų kraštų. Tesurenka ir jos (mums irgi dalyvaujant) milijonus parašų visame pasaulyje iš savo išeivių ir ten jiems prijaučiančių. Nors parašais Sovietų nenugąsdinsi, bet jau pati ta akcija ir jos išaukta propaganda būtų lyg "šaltojo karo" bomba ant komunistų galvų. Tai nepaliktų be įtakos ir pasaulio opinijai. Savo ruožtu, atskirai ir bendromis su kitais jėgomis, leiskime milijoninio tiražo brošiūras bei atsišaukimus įvairiomis kalbomis ir skleiskime juos pasaulyje, keldami sovietų kruvinus darbus mūsų tėvynėse. Ateinančių metų "Baisiojo Birželio" minėjimo proga organizuokime bendras milžiniškas demonstracijas visame pasaulyje, kur tik pavergtų Europos tautų laisvėje gyvenantiems nariams tai įmanoma. Įrenkime judančias šviesos reklamas didesniuose miestuose, ar bent, mažiausiai, prieš Jungt. Tautų rūmus su šūkiais: "Baltic Nations demand Freedom!", "Communist ruin the life in European countries behind the Soviet Iron Curtain!" ir pan. Pradėkime tiems žygiams ruoštis jau dabar.

Tokios tad maždaug turėtų būti gairės ir pirmaeiliai uždaviniai mūsų veiksniams Lietuvos nelaisvės 15 metų sukakties išvakarėse! Tai būtų daug reikšmingiau ir naudingiau Tėvynės laisvinimui bei lietuvybės išlaikymui, negu ligšiolinės tarpusavės varžybos dėl bereikšmio dabar atstovų skyrimo, negu ligšiolinės išeiviškos rungtynės dėl postų ir vyravimo VLIKe ir t. t. Tose 15 metų sukakties išvakarėse užverskime seną, mūsų Tėvynės laisvinimo bare ypatingai džiu ginančia veikla nepasižyminti lapą ir — užtraukim naują giesmę, broliai!

Čiurlioniečiai, kurie spalio 30 d. koncertuos Philadelphijoje.

DAR DĖL SANDAROS IR JOS REIKALŲ

Esu dėkingas Vienybei, paskelbusiai mano įspūdžius iš ALT Sandaros seimo. Mat mes, sandariečiai, ne visada galime pasinaudoti savo organo skiltimis... Negauname vietos pasireikšti net svarbiais ALT Sandaros reikalais. Cenzūra...

Kai kas sako, kad Vienybė, dėdama sandariečių straipsnius, tuo būdu "šmeižia" mūsų organizaciją. Bet jeigu parašai tiesą apie ALT Sandarą, tai jos organo redaktorius M. Vaidyla laiko šmeižtu ir žinoma, jos neskelbia.

Tokiais atvejais, kai netiesa skelbiama, reikia ją paneigti faktais. Bet ką daro Sandaros redaktorius? Aname straipsnyje aš buvau nurodęs apie pusę tuzino faktų, kurių Sandaros redaktorius tik vieną paneigė, būtent, dėl seimo aukų paskelbimo. Bet tai menkniekis, palyginus su kitais, apie kuriuos M. Vaidyla tyli.

Kaip jau buvau rašęs, sprendžiant pagal gaunamus mokesčius, ALT Sandara turi apie 900 narių. Argi tai ne liūdna, kad organizacija, susilaukusi 40 metų, turi tik tiek narių? Sakykite, ar ne organizacijos vadai, ypač centro valdyba, yra kalti dėl to?

Rašydamas įspūdžius iš seimo, aš pastebėjau, kad Chicagoje, palyginti su kitomis kolonijomis, ALT Sandara turi mažiausiai narių. Nedaugiau, kaip 50. Jeigu aš klystu, būsiu dėkingas M. Vaidylai ir kitiems, kurie mane pataisys.

Praeitame Sandaros seime iš Chicagos buvo atvykę 20 delegatų. Beveik pusė seimo dalyvių. Sprendžiant pagal šį delegatų skaičių, Chicagoje turėtų būti apie 400 ALT Sandaros narių. Kodėl? — ALT Sandaros įstatuose aiškiai sakoma, kad kiekviena "gerame stovyje esanti" kuopa renka po vieną atstovą. Po vieną atstovą nuo 25 narių, arba to skaičiaus dalies, jeigu ji siekia nemažiau 13 narių.

Jeigu Sandaroje būtų skelbiama kuopų ir jų narių skaičius, tokios painiavos nebūtų. Bet redaktoriui ir administratoriui, matyt, rūpi savi reikalai. Jiedu stengiasi seimuose turėti savo šalininkų daugumą.

Yra ir kitų priežasčių, kodėl Sandaroje vengiama pranešti, kiek Chicagoje yra ALTS narių. Pavyzdžiui, praeitame seime Sandaros klubą Chicagoje atstovavo du nariai, kurie faktinai priklauso svetimai politinei srovei. Kitais žodžiais tariant, kai M. Vaidylai reikia talkos, tai jis jos ieško kitose srovėse...

Sakykite, gerbiamieji, ar tai yra normalu tokioje organizacijoje, kaip ALT Sandara, kuri turi senus, visiems žinomus, principus? Atvirai kalbant, dėl to tenka daugiausia kaltinti dabartinį ALT Sandaros prezidentą Stasį Gegužį. Jis yra principo žmogus ir savę laiko neabejotinu ALT Sandaros įstatų žinovu. Bet praeitą seimą, tą aukščiausią ALT Sandaros instanciją, deja, jis leido paversti kermošium.

Būtų naudinga, kad ir kiti Sandaros nariai pasisakytų. Praeitame seime buvo priimta keletas svarbių nutarimų, bet jei apie juos tylėsime, būkime tikri, kad ir jie saulės šviesos nepamatys.

S. D.

LIETUVAITĖ MONTESI BYLOJE

(Laiškas iš Romos)

Maloniai kutena mūsų tautinę ambiciją, kai išgirstam, kad lietuvis ar lietuvaitė pasiekė pasaulinio mąsto vardą. Bet liūdna, pagalvojus, kad dažniausiai tokios pasaulinės žvaigždės spinduliuoja jau nebe savo kraštui, bet svetimiems. Galbūt Rūta Kilmonytė-Lee, Mary Aldon ar Rosita Ryliškytė sudaro išimtį. Bet Jokūbas Šernas, kurį mūsų spauda gan dažnai mini, laiko save prancūzu. "Žinau, kad mano tėvas buvo lietuvis," sako jis, "bet jo nebeprisimenu, Lietuvos nepažįstu, kalbėti lietuviškai nemoku, užaugau Prancūzijoj ir jaučiuosi prancūzu". Dabar jis gyvena Italijoj. Vadina save "Žak Sėrnas". Spauda, minėdama jį, prašo, kad tai yra lietuvių kilmės prancūzas, bet jis pats su lietuviais kontakto neturi ir jo nejieško.

Šiomis dienomis italų spaudoje staiga iškilo lietuvaitės Lialės Ambraziejūtės vardas, bet ne kaip žvaigždės, įmaišytos į pagarsėjusią ir daug triukšmo sukėlusią Montesi bylą. Lialė, kuri, rodos, net ir Gražinos vardą turi, yra Lietuvos karininko Ambraziejaus, neseniai mirusio Kolombijoj ir motinos italės duktė. Lialei 20 metų, ji iš Lietuvos išvažiavo mažytė, užaugo Italijoj ir laiko save itale. Kaip dabar dauguma mergaičių, ir Lialė svajojo tapti kino žvaigžde. Todėl prieš motinos norą išbėgo iš namų Torine ir atsidūrė Romoje, kur visokiais būdais stengėsi patekt į kiną. Matyt, didelės laimės neturėjo, nes nebuvo girdėti, kad jai pavyktų iškilti. Dabar, kai jos vardą surišo su Montesi byla, laikraščiai paminėjo, kad smulkesnėse rolėse jai tekę dalyvauti ir, anot tų pačių laikraščių, ji jau caristinės Rusijos generolo duktė... Bet kaikurie pamini ir lietuvišką jos kilmę.

Ne ji viena toje byloje norėjo pagarsėti. Bet nė vienai ne tik nepavyko dėl savo pasakų iškilti, o kaikurios už nereikalingą fantaziją net į kalėjimą pateko. Atrodo, kad ir Lialė panorėjo, kad apie ją pakalėtų. Bet iš tos reklamos taip pat nieko neišėjo, nes pataikė į nepatogų momentą, kada byla pasiekė savo kulminacijos taško: atsistatydino užsienių reikalų ministeris Pičiono, o jo sūnus areštuotas ir apkaltintas Vilmos Montesi nužudyme. Todėl Liale jau niekas nesidomėjo.

Užsieniuose gal ne visi sekė tą keistą triukšmingiausią, po Staviskio, bylą, kuri tęsėsi jau antri metai, bet ligi šiol nepaaiškėjo, kaip žuvo Vilma Montesi. Nužudymo byla yra surišta su nakotikų vartojimu ir jų prekyba. Byla vis plečiasi ir, atrodo kuo tolyn į mišką tuo daugiau medžių. Nuolat pasirodo nauji žmonės, bet teisybės nesimato. Komunistai, kaip visados, stengiasi išnaudoti kiekvieną progą ir iš tos bylos nori padaryti politinį dalyką: priversti vyriausybę atsitatydinti ir apkaltinti krikdemų partiją dalyvavime ir nuslėpime korupcijos. Ligi šiol jiems tai nepavyko.

Vilma Montesi, 22 metų mergina, darbininko duktė, pagal sesers pasakojimą, vieną popietį nuvažiavo į pajūrį nusiplauti kojas jūros vandeniu, kas turėjo padėti dėl egzemos. Ji iš to pasivažinėjimo nebegrįžo. Tik po dviejų dienų buvo surastas jos lavonas ant jūros kranto. Jos šeima tiki, kad tai buvo nelaimingas atsitikimas, kad jai plaukant, visai tuščiam pliaže kojas, ji pasijuto blogai, nuvirto veidu į vandenį ir prigėrė. Ne visėms toks aiškinimas pasirodė įtikinamas. Bet kai policija tą patį patvirtino, visuomenė lyg nurimo. Tik staiga, po kiek laiko vienas mažai žinomas žurnaliukas paskelbė sensacingą 22 metų Annos Marijos Kalijos, Milano notaro dukters, laišką, kuriame ji sako, kad Vilma Montesi ne paskendo, bet buvo paskandinta, ji visai nevažiavo kojų plauti, bet dalyvavo orgijoj, kur buvo vartojami narkotikai ir ji, per daug jų priėmus apalpo. Dalyvavusieji, tarp jų ir užs. reik. ministrerio sūnus Piero Pičiono, išsigandę, įdėjo apalpusią merginą į automabilį, išvežę į pajūrį ir padėję ant kranto, kad sudarius įspūdį, būk ji pati paskendo. Pasivadinęs save markizu-Montanija, yra tų orgijų organizatorius, o Piere Pičione — Vilmos žudikas — pareiškė Anna Kalijo savo laiške. Tas jos pranešimas padarė sprogusios bombos įspūdį. Anna paskelbė laišką, norėdama atsikeršyti savo meilužiui, "markizui" Montanija už tai, kad jis ją pametė. Prasidėjo tardymas. Vieni stengėsi nuslėpti teisybę, papirkinėdami liudininkus. Kiti vėl, ypač komunistai, viską darė, kad kaltė kristų vyriausybei ir krikdemų partijai. Kilo sąmišys, kol tardymas nebuvo pavestas žinomam tardytojui Sepe, kuris labai energingai pradėjo veikti. Rezultate, buvo areštuotas "markizas" Montanija ir Piero Pičioni. Tie areštai padarė nepaprastą įspūdį, nes niekas netikėjo, kad gali būti areštuotas Pičioni, kuris neigė jam primestą kaltę ir pristatė 14 liudininkų, patvirtinusių, kad jis tą dieną gulėjo lovoje, nes sirgęs. Tą patį tvirtino ir buv. užs. reik. ministeris, jo tėvas, kuris atsistatydindamas pasakė: "noriu būti laisvas, kad galėčiau apginti sūnaus nekaltybę".

V. L. M.

Jungtinių Valstybių istorija

BLOGŲ SANTYKIŲ LAIKOTARPIS

John Quincy Adams rinkimai.— Demokratų partija ir 1828 metų rinkimai. — Jackson, naujasis prezidentas.

Kartais ir su gerais norais sukuriama bloga politika.

Užliūliuota gražioje Virginijoje, toje prezidentų gimtinėje, apsivaliusi nuo partijų, eliminuodama federalistus, oficialioji Amerika snūduriavo apgaulingoj padėtyje.

Jeffersono išaugštintas Madisonas išaugštino Monroe, o šis — John Quincy Adams. Prezidento kedės paveldėjimas vyko choronologišku tikslumu, kaip tai įprasta monarchijose. Du kartus iš eilės valstybės sekretorius pakeitė prezidentą.

Vakarai, kurie dabar sudarė daugiau kaip trečdalį teritorijos, norėjo būti valdomi energingų žmonių, tikrų demokratų, negu protingųjų virginiečių, ar bostoniečių, pagaminusių konstituciją.

Vienbalsis Monroe išrinkimas tebuvo laikinis. Prasidėjo nesutarimai, ir pasakojama, kad laike vieno vizito pas prezidentą iždo sekretorius Crawford puolė su lazda Monroe, kuris irgi su lazda turėjo gintis...

Atėjus 1824 metų prezidentiniams rinkimams, John Quincy Adams pradėjo žvalgytis Baltųjų Rūmų link. Ar jis tam neturėjo teisės? Ar jis nebuvo John Adams sūnus, ar jis nebuvo valstybės sekretorius Monroe laikais? Partijos buvo beveik mirusios ir tereikėjo skaitytis su asmenimis.

John Quincy Adams buvo ne vikrus, blogas kalbėtojas, šaltas abejingas, beveik nemalonus draugystėje. Bet jei išorė buvo neviliojanti, gilumoje, jis buvo didelis patrijotas ir turėjo vulkanišką temperamentą. Jo pyktis verždavosi stipria ugnimi.

Adams keldavosi penktą valandą ryte. perskaitydavo du biblijos skyrius, versdavo Ilijadą, paskui eidavo maudytis į Potomac ir pusryčiams grįždavo skaityti laikraščius. Jis mėgo rašyti dienoraštį, ir mokėjo atmintinai prancūziškai La Fontaine pasakėčias.

Didžiuodamasis savo kultūra, jis, ir jo tėvas, laikė įžeidimu, jei kas bandė prieš jį kandidatuoti.

Bet ne visas kraštas taip galvojo. Daugelis valstybių planavo statyti savo "sūnus". Rytai didžiavosi, turėdami iškalbingiausią amerikietį Daniel Webster. Vakarai garbino Henry Clay, kuris buvo didelis patriotas ir kartu ekspansionistas, rūpinęsis vakarų gerbūviu. Jis atrodė tinkamiausias vadas. Pietiečiai turėjo du kandidatus: Crawford ir John C. Calhoun.

Tačiau šiose prezidento lenktynėse buvo dar vienas kandidatas — tai generolas Jackson, Naujojo Orleano herojus. Jo valstybė Tennessee, dar prieš dvejus metus rekomendavusi jo kandidatūrą.

Kad Jackson buvo įdomi asmenybė, niekas neabejojo. Bet vieni sakė, kad jis didelis demokratas, kiti — kad despotas ir demagogas. Jo gyvenimas buvo keistas.

Skotų kilmės gimęs pietinėje Carolinoje, kaip ir Calhoun, jis savo vaikystę praleido skurde. Jis užaugo kovoje, sunkiai užsidirbdamas pragyvenimą. Būdamas šešiolikos metų, pats vos mokėdamas skaityti ir rašyti, jis atidarė mokyklą. Būdamas dvidešimt metų, jis jau advokatavo, nors apie įstatymus mažai ką žinojo. Dvidešimt vienerių metų amžiaus pasienio miestely Nashville, buvo paskirtas district attorney. Tai nebuvo blogas parinkimas. Tais laikais pasienyje prokuroras turėjo pats savo rankomis suimti nusikaltėlį. Įstatymai be jėgos buvo neįmanomi Jacksonas buvo drąsus, geras raitelis ir šaulys. Nashville jis

buvo geras pareigūnas. Jis buvo visų gerbiamas ir žmonės jį laikė vadu. Jacksonas vadovavo gaisrininkams, milicijai, o vėliau ir armijai. Nežiūrint visų dvikovų, kurias jis yra turėjęs šis piktas keikūnas skaitė Biblią ir pietuose buvo laikomas džentelmenu. Jis tikėjo romatiška meile ir vedė moterį, kurią vyras Robardas buvo apleidęs. Po vedybų jis staiga atidengė, kad jo žmonos skyrybos nebuvo paskelbtos ir jis jautėsi nusikaltęs. Žmogui, kaip jis, tai buvo nemaloni dėmė.

Ši nelegaliai gyvenanti pora Nashville būtų virtusi pajuokos objektu, jei Jacksono pistoletai nebūtų patarę plepiams užsidaryti burnas. Jis galėjo po naujų skyrybų su Rodardu vėl apsivesti, šį kartą legaliai, bet šis įvykis nuodijo jo politinę karjerą.

Jei jo draugai nebūtų jam nuolat kartoję, jis niekad nebūtų galvojęs apie kandidatavimą į prezidentus.

"Ne, mano ponai. Aš galiu gerai ar blogai vadovauti kariuomenei, bet aš nesu gimęs būti prezidentu".

Bet netrukus jis pripažino, kad nėra tinkamo kandidato. Adamsui trūko draugų, Clay buvo be principų, Crawfordas buvo nepopuliarus, tad kodėl ne Jacksonas?

Iki to laiko draugiškuose susirinkimuose Kongreso nariai paruošdavo rinkimus ir parinkdavo kiekvienos partijos kandidatą. Bet publika buvo nepatenkinta ir laikraščiai reikalavo nuo tos procedūros atsisakyti.

1824 metais kongresmonai paskyrė Crawfordą ir tai buvo priežastis, kad jo kandidatūra buvo atmesta.

Nors John Quincy Adams jautė, kad Jacksonas ir pavojingas konkurentas, bet prieš rinkimus jis suruošė jo garbei priėmimą. Tarp lieso ir aukšto generolo ir nedidelio valstybės sekretoriaus p-nia Adams atrodė besirūpinanti Don Quichotte ir Sancho Panca. Visą vakarienės laiką, jis buvo labai geras kompanijonas. Konkurentų santykiavimas buvo neblogas.

Atėjo rinkimai: 99 balsai už Andew Jackson iš Tennessee, 84 už John Quincy Adams iš Massachusetts, 41 balsas už Crawford iš Georgia. 37 balsai už Henry Clay iš Kentucky. Nė vienas kandidatas negavo reikiamos balsų daugumos ir reikėjo Atstovų Butui parinkti. Clay pasitraukė. Bet kieno naudai? Jo pasirinkimas turėjo nulemti rinkimus. Išvakarėse jis kalbėjosi su kiekvienu kandidatu, bet seniai buvo su Adams susitaręs. Kario išrinkimas jam nepatiko. Kai Atstovų Butas balsavo, John Quincy Adams buvo išrinktas trylikos valstybių. Jacksonas septynių ir Crawfordas keturių. Tik vienas balsas, New Yorko valstybės už Adams, nulėmė daugumą. Šis balsas buvo van Resselear. Tai senas garbingas ir neryžtingas žmogus. Tuo momentu, kai urna buvo atnešta jis prašė Dievo įkvėpimo ir, pasilenkęs prie stalo, meldėsi. Atsimerkęs jis pamatė nukritusį biuletinį su Adams vardu. Jis pagalvojo, kad tai Dievo ženklas. Pakėlė biuletinį ir įdėjo į urną.

Adams nebuvo patenkintas šiais rinkimais. Jis žinojo, kad du trečdaliai yra prieš jį, ir tai buvo blogas ženklas.

Pradžioje Jacksonas pralaimėjimą sutiko ramiai ir rinkimų vakare susitikęs Adams reiškė komplimentus. Bet generolo draugai tvirtino, kad jis pralaimėjęs todėl, kad Adams ir Clay buvo susitarę... Jackson iš pradžių netikėjo. Bet kai Adams pasiūlė Clay valstybės sekretoriaus vietą, tai buvo ženklas kalboms apie korupciją. Tikrumoje nebuvo nebuvo nei korupcijos, nei susitarimo. John Quincy Adams buvo garbingas žmogus pilna to žodžio prasme. Jacksonas pradėjo pyktis su Adams.

Vadovauti politikai, kai krašte neturima nei daugumos, nei populiarumo ir kai esi nemėgiamas, nėra lengva. Bet ji buvo dar sunkesnė dėl Adams nesugebėjimo. Prezidentas tuoj pastebėjo, kad ir Kongresas prieš jį nusistatęs. Jis norėjo vesti tautinę politiką: vykdyti konstituciją, tiesti kanalus ir kelius, steigti tautinius universitetus, skatinti krašto eksploataciją, stiprinti Jungtinių Valstybių banką, ginti pramonės muitų tarifais ir t. t. Šis "amerikoniška sistema" turėjo pritarimo, bet užteko Adamsui ją pasiūlyti, kaip ji tapo nepopuliari.

Šiaurės rytai, kur plėtėsi pramonė, Adams galėjo gauti pritarimo, bet pietuose pradėta prieš jį kovoti. Clay tikėjosi sąjungos su vakarais, bet Jacksonas šią sąjungą siūlė pietams ir daug senųjų jeffersoniečių, kaip Calhoun, Crawford ir newyorkietis Van Buren, ėjo su Jacksonu, nes matė, kad Jacksonas, o ne Clay gaus balsų daugumą vakaruose.

Jacksonas puolė banką ir aiškino, kad Virginijos ir Massachusetts "viešpačiai" iki šiol vyriausybę darė šeimos ir klasės reikalu. Partija, kuriai jis ėmėsi vadovauti, pasivadino demokratų partija, kai Adams ir Clay partija buvo national-republikonai. Tokiu būdu naujais vardais buvo grąžintas senas Jungtinių Valstybių skaldimasis į federalistus ir antiferalistus.

Hamiltonas ir Jeffersonas buvo atgimę Clay ir Jacksono asmenyse.

Jacksonas priešrinkiminę kampaniją pradėjo nuo pat Adams rinkimų dienos. Gerai organizuota, ji laike keturių metų visame krašte turėjo komitetus, laikraščius ir ruošdavo banketus. Visur Jackson rasdavo sąjungininkus. Net Rytuose jis turėjo šalininkų.

Tai trukdė Adamsui antrukart laimėti rinkimus. Kongresas svarstė konstitucijos papildymą, būtent, kad prezidentas turi būti renkamas pačios tautos ir laike diskusijų buvo ne kartą paliestas Adams, kaip išrinko prieš tautos norą, klausimas.

Adams šalininkų spauda prieš Jacksoną vedė smarkią kampaniją ir klausė, ar kraštas sutiks, kad į Baltuosius Rūmus įžengtų neteisėtoje moterystės sąjungoje gyventi pora, ar norės, kad prezidentas su pistoletu rankoje švaistytųsi po senatą ir šaudytų į savo politikos priešininkus?

Viso to tikslas buvo suerzinti Jacksoną, kad jis prarastų lygsvarą. Bet minia pritarė Jacksonui. Ji pasirinko herojų ir neklausė Adams šalininkų propagandos.

Rezultate, Jacksonas gavo 168 balsus, o Adams 83. Tik Naujoji Anglija buvo ištikima senajam prezidentui.

Dieną po rinkimų, Jacksono žmona mirė nuo širdies smūgio.. Jacksonas sakė, kad ji buvo nužudyta Adamso žurnalistų, kurių šmeižtai jai suardė sveikatą.

Ir tuo metu, kai senas karys budėjo prie savo žmonos lavono, Adams Baltuose Rūmuose priėmė indėnų vadą "Raudonas Švarkas", kuris atėjo jį atsisveikinti. "Mes abu priklausome praeičiai," pasakė indėnu vadas, "mes tuojau būsime pakviesti pas Didžiąją Dvasią."

Adams savo dienoraštin įrašė: "Aš jam atsakiau, kad tai tiesa ir kad tikiuosi, jog pasaulis, kur mes būsime pašaukti, bus geresnis, negu šis."

Laikydamas Adams atsakomingu už savo žmonos mirtį, Jacksonas atvykęs į Washingtoną, atsisakė, kaip paprastai, daryti vizitą. Kaip jo tėvas, John Quincy Adams nedalyvavo inauguracijos iškilmėse.

Seka: Savos kultūros pradžia.

Egiptienė Antigonė Costanda išrinkta "Mis Pasaulis"

Mykolas Sleževicius

(Tęsinys)

VYT. ŠIRVYDAS

Taip galvoję Bortkevičienė ir A. Rimka. Todėl juos partijos centro valdyba pašalino iš partijos. Jie susirinko ir suorganizavo savo partiją, kurią pavadino Lietuvos socialistų liaudininkų demokratų partija. Šios partijos programą ir principus Sleževičius išdėstęs Voroneže 1918 metais išleistoje 32 puslapių knygelėje, kurios turinį, gaila, Terra veikalo autoriai palieka necitavę ir neišryškinę. Nauja partija pradėjo leisti savo organą Varpas, kurio pirmame numeryje, telpa, 17 puslapių dydžio Sleževičiaus straipsnis, ir jame, ši gili mintis:

"Kalbėdami apie Lietuvos ateitį, visada atsiminkime šitą dalyką: tokis istorijos momentas nepasikartoja, nei kas metas, nei kas dešimts, nei kas šimtas. Jei galima Lietuvai įgyti nepriklausomybę, tai tik dabar. Ją iškovoję, visuomet paspėsime, arba jos visai išsižadėti, ar tik jos dalį — prisidėdami prie kaimynės valstybės, pasilikdami tik savarankiškumą. Lietuvių tauta ir istorija mus bars ne už tai, kad reikalavome ir mažai tegavome, bet už tai, kad, galėdami daugiau gauti, nereiklavome ir todėl negavome."

Tris metus Rusijoj išgyvenęs ir vieną mėnesį bolševikų kalėjime pabuvęs, Sleževičius 1918 m. gruodžio 19 d. grįžta į Vilnių. Čia iš liepsnos pateko į ugnį. Karą pralaimėję, savo revoliucijos krikdomi vokiečiai traukėsi, o bolševikai dar netvarkingiau pludo į Lietuvą. Be to, Vilniuje švaistėsi ginkluoti lenkai, kurie lietuviams ten jokių teisių nepripažino. Lietuvos reikalai koncentravosi Valstybės Taryboje, kurios galvos, A. Smetona ir St. Šilingas, su laikrodėliais rankoje, ruošėsi Vilnių apleisti ir vykti į Gardiną, ar Berlyną, nes, kaip Šilingas Sleževičiui aiškinęs, "bolševikai plūsta didelėmis masėmis. Atsispirti nėra kuo, nes neturime karinės pajėgos. Reikia neleisti iškrikti valdžios branduolį. Jis turi keltis į nepavojingą vietą".

Lietuvos Ūkininko redakcijoje Vilniuje įvyksta aštuonių, ar devynių liaudininkų partijos narių susirinkimas, į kurį pakviesti ir socialdemokratai. kalbama apie Valstybės Tarybos panaikinimą ir naujos vyriausybės sudarymą, Sleževičių net diktatorium paskiriant... Socialdemokratai, nepaisydami lietuviško gyvenimo sąlygų, laikėsi bendros Europos socialdemokratų linijos: neiti į vyriausybes ir nesiimti atsakomybės. Liaudininkams jie (kas?) pareiškę klasinį posakį: "Jei jums pavyks, jus girs, jei ne — keiks: rizikuokite!" Sleževičius pareiškė: "Tarybą dabar paleisti būtų neprotinga užsienio atžvilgiu: ji žinoma, kaip Lietuvos valstybės organas. Reikia skubintis sušaukti krašto atstovybę, kad ir netobulą, bet naują, o Tarybą iki to laiko suspenduoti."

Susirinkimas nutarė sudaryti naują Sleževičiaus vadovaujamą vyriausybę ir prie darbo kviesti visas visuomenėje pasireiškusias partijas, stovinčias už Lietuvos nepriklausomybę. Sleževičius apie tą posėdį rašė:" Jutau, it pasmerktas mirti: be pasiruošimo, be patyrimo tokia sunki našta uždėta ant mano pečių. Kariuomenės nėra. Jokios organizacijos. kiek ir kur mūsų kareivių — niekas nežino. Vilniaus dienos suskaitytos — 10 ar 15 dienų. Po to į 5 ar 10 dienų bus apleistas ir Kaunas. Na, ir galas — visa Lietuva bolševikų rankose".

Po šešių dienų (1918 m. gruodžio 26 d.) pirmas Lietuvos ministerių kabinetas rezignavo (jo pirmininkas, Voldemaras, buvo Paryžiuje). Sleževičius sudarė antrąjį, kuris pradėjo leisti Vyriausybės žinias (gruodžio 29 d.) ir jose paskelbė savo deklaraciją, laikinos konstitucijos principus ir keletą įstatymų. Tų visų dokumentų turinys pasilieka Terros leidinyje neatpasakotas.

Ginkluotų jėgų šis kabinetas Vilniuje teturėjo 50 vyrų, vieną sunkų kulkosvaidį ir 50 granatų. Sausio 1 dieną (1919 m.) gatves užėmė lenkų partizanai, kurie pradėjo kautis su Varnių gatvėje įsistiprinusiais bolševikų partizanais". "Jei lenkai būtų norėję, būtų galėję plikom rankom suimti visą Lietuvos vyriausybę," pasakoja Sleževičius. Todėl kabinetas nutarė: sausio 2 d. anksti rytą, paskutiniuoju iš Vilniaus išeinančiu vokiečių traukiniu vykti į Kauną. Vokiečiai sutiko Lietuvos vyriausybę nuvežti.

Kaune, tačiau, irgi buvo negeriau: "Gatvėse vakarais ir naktimis tamsu. Vokiečių kareiviai pakrikę, šūkauja, palaidi vaikšto. Plito gandai, būk vokiečiai sausio 10 d. apleisią Kauną, užleisdami jį bolševikams". Lietuvos kariuomenės tebuvo Glovackio būrelis (Panemunėje), kurio į miestą vokiečiai neleido. Lietuvos vyriausybei suteikta pora kambarių Metropolio viešbutyje.

Kabinetas nutarė paskebti į Lietuvos piliečius atsišaukimą (priimtą dar Vilniuje gruodžio 26 d.) kviesti savanorius į organizuojamą Lietuvos kariuomenę. Be to, visais būdais pradėta versti vokiečius ginklu priešintis bolševikų antplūdžiui, nes to reikalavo ir santarvininkai — vokiečių paliaubų posmas 13 n. Sleževičius rašė: "Vyriausybės dideliu rūpesčiu buvo paveikti vokiečius, kad jie, kol bus suorganizuotos mūsų reikalingos pajėgos, pasiliktų Kaune. Ir, štai, sausio 10 d., apie antrą—ketvirtą valandą ryto, aš, J. Vileišis ir J. Šmkus apytamsiame Metropol viešbučio kambaryje svarstėme darbų ir kovos planus, netikėtai gauname iš Berlyno žinią, kad vokiečių vyriausybė nusprendė Kaune pasilikti ir davusi įsakymą užimti Radviliškį, Šiaulius, Telšius bei atstumti bolševikus nuo Kaišedorių—Mažeikių geležinkelio linijos į rytus, bendradarbiaujant su Lietuvos kariuomene. Šios kariuomenės dalyvavimas buvo pirmyn ėjimo sąlyga. Tai buvo, galima sakyti, visą Lietuvos likimą nulėmęs mūsų vyriausybės laimėjimas. Mes gavome progos susitvarkyti ir suorganizuoti karišką pajėgą". Vokiečius, regis, spustelėjo maršalas Foch, kurį veikė lenkai.

Sausio 16-22 d. d. Kaune posėdžiavo antroji Valstybės Konferencija, kurion, tačiau, iš 45 organizuotų Lietuvos apskričių atstovų teatvykę 17. Ją šaukti suplanavo Valstybės Taryba, būdama Vilniuje, (1918 m. gruodžio 10 d.). Sleževičius jai pareiškė: "Mano vyriausybės užduotis atvesti kraštą prie Steigiamojo Seimo. Vyriausybė, vidaus ir užsienio politikoje, remiasi tik mūsų pačių žmonėmis. Reikia sukurti karinę pajėga. Šiandien jau turime 3,000 vyrų. Mūsų darbą sunkino faktas, kad vyriausybė koalicinė, o Valstybės Taryboje nėra partijų, įeinančių į ministerių kabinetą".

Konferencijoj, sakoma, vyravusios krikščionių demokratų nuotaikos. Sleževičiui įsakyta veikti su Valst. Taryba. Jis to neklausęs, nes savo vyriausybę sudarė kitu pagrindu — kad Valstybės Taryba jo darbams netrukdytų ir stovėtų nuošalyje. Ši Sleževičiaus koalicinė vyriausybė, betgi neilgai dirbo — apie 3 mėnesius (nuo gruodžio 26 d. iki 1919 m. kovo 10 d.). Sakoma, buvo intrigų kariuomenėje ir veikęs k. d. noras pradėti savo avižėles sėti.

Prasidėjo partijų laikotarpis, kada daugiau kūkalių, negu grūdų išdaiginta. Krikščionys demokratai sudarė vadinamą "gyvojo rožančiaus" kabinetą, išgyvenusį vos 3 savaites. Gyvenimas privertė grįžti prie sveikos koalicinės vyriausybės. Vėl kreiptasi į Sleževičių kabinetui sudaryti. Šis pataręs "išimti" A. Smetoną iš Valstybės Tarybos, skelbiant jį Lietuvos Prezidentu. Tai įvykdyta bal. 4 d., o bal. 12 d. Prezidentas Smetona patvirtina antrąjį Sleževičiaus (ketvirtąjį Lietuvos) kabinetą, kur, be pirmininkavimo, šis vedė ir užsienių politiką. Lietuvos kariuomenėje jau buvo 6,000 vyrų, turėta 10 armotų ir 200 raitelių. Vokiečiai padėjo iš bolševikų atimti Ukmergę, Panevėžį, Kamajus ir Uteną, bet liepos 10 d. jie iš Lietuvos išsikraustė. Viena Lietuvos kariuomenė atsiėmė Zarasus ir bolševikus nustūmė už Dauguvos.

Be bolševikų, teko grumtis prieš. Pilsudskio lenkus, kurie bal. 19 d. užėmė Vilnių, ir prieš bermontininkus, kurie liepos 26 d. įsiveržę ties Kuršėnais ir lapk. 21 d. ties Radviliškiu buvo galutinai sumušti. Šalia to, teko išardyti lenkų peoviakų vidaus sąmokslą — rugpiūčio 28 d. Bet spalių 4 d. Sleževičius buvo priverstas pasitraukti, nes prezidentas Smetona užsispyrė įkišti savo politinį draugą Voldemarą užsienių reikalų ministeriu. Sleževičius su tuo nesutiko ir grįžo advokatauti. Jis buvo išrinktas į Steigiamąjį Seimą ir ėjo liaudininkų partijos lyderio pareigas. Beje, jis buvo vadinamojo Mažojo Seimo narys ir Lietuvos Gelbėjimo Komiteto pirmininkas. Šie visi jo darbai Terros leidinyje nutylimi.

(Bus daugiau)

RAŠYTOJŲ SUVAŽIAVIMO NUTARIMAI

Visuotinio Lietuvių Rašytojų Dr-jos narių susirinkimo, įvykusio Chicagoje spalio 26 d., priimti šie nutarimai:

1. Mūsų tautinio išlikimo pagrindinė priemonė yra lietuviškoji knygą. Deja, net ir šiais lietuviškos spaudos iškovojimo sukakties metais knygos skaitytojų skaičius žymiai mažėja. Kiekvieno lietuvio pareiga pačiam pirkti ir propaguoti lietuviškų knygų pirkimą.

2. Visuomenė raginama prenumeruoti didžiojo mūsų klasiko Vinco Krėvės raštus, tuo sudarant galimybę jiems užtikrinti pasirodyti.

3. Knygų leidėjai prašomi neleisti menkaverčių knygų, kurios ir skaitytoją atbaido, ir smukdo mūsų literatūrą.

4. Atkreipiamas Lietuvių Enciklopedijos redakcijos dėmesys, kad būtų apdairiai tvarkomas literatūros skyrius ir plačiau aptariami lietuvių literatūros kūrėjai bei kūriniai.

5. Lietuviškieji veiksniai prašomi, bendradarbiaudami su LRD, nedelsiant pasirūpinti mūsų žymiųjų veikalų ir lietuvių literatūros istorijos išleidimu.

6. Turint galvoje jaunosios kartos svarbą lietuvybei išlaikyti, kolegos rašytojai skatinami duoti tinkamų kūrinių jaunimui, o tėvai prašomi aprūpinti vaikus visa negausia mūsų jaunimo literatūra.

7. Rašytojai kviečiami palaikyti tarpusavio santykių nuoširdumą ir kolegiškumo dvasią.

Lituanistikos Institutas

Kodėl visi lietuviai turėtų būti jo nariais?

Mūsų išeiviai, ypač JAV, ligšiol bendromis jėgomis yra daug nuveikę. Politinei veiklai bei politinei lietuvių kovai Amerikoje turi įsteigę ALT-ą, šalpos darbui — BALFą. Buvo pasigendama tiktai vienos centrinės mokslo įstaigos, kuri suburtų apie save visus užsienyje esančius lituanistus mokslininkus ir rūpintųsi lituanistinio mokslo darbo vykdymu. Prieš metus ši taip svarbi kiekvienos kultūringos, o ypač mažos tautos gyvenime įstaiga buvo įsteigta. Tai Lituanistikos Institutas, kuris susilaukė mūsų veiksnių, visuomenės vei kėjų ir pačios visuomenės pritarimo.

Lituanistikos Institutas turės puoselėti mūsų būdingąją kultūrą, atsklesti ir ryškinti ją mums patiems, ypač priaugančiam jaunimui, kuris dabartinėmis sąlygomis maža arba nieko apie ją nepatiria, o taip pat ir svetimiesiems. Bet ypač svarbus instituto uždavinys yra šiuo metu, kada mūsų tautai gresia ne tiktai fizinis, bet ir dvasinis žudymas, genocidas. Todėl laisvojo pasaulio lietuvių pareiga yra išsaugoti ir plačiau paskleisti tikrą supratimą apie lietuvių tautos bei Lietuvos valstybės istoriją, lietuvių kalbą, literatūrą, mūsų mokslinę ir kultūrinę pažangą, kada mūsų gimtoje žemėje tai nebera galima, ir viskas yra šališkai nušviečiama.

Tai daryti laisvojo pasaulio lietuviai yra atsakingi ne tiktai prieš savo pavergtuosius brolius, bet taip pat ir prieš svetimtaučius, kuriems turi pateikti okupanto nesužalotą lituanistinį mokslą. Šis mokslas nėra kokia nors nebūtinai tereikalinga atitraukta nuo šių dienų gyvenimo abstrakcija, bet yra gyvas lietuviškas reikalas, tolimesnės prospektyvos akimis žiūrint, ne mažiau reikalingas, kaip ir politinė laisvinimo kova ar šalpos darbas. Pagaliau ir pačiame politiniame darbe daugeliu atvejų negalima išsiversti be mokslininkų pagalbos.

Lituanistikos Institutas yra nesrovinė kultūrinė mokslo įstaiga, tad visų lietuvių būtų pareiga ją remti. Instituto statutas numato šalia tikrųjų instituto narių — lituanistų mokslininkų, dar iždo rūpintojus, kurių uždavinys yra rūpintis institutui lėšų telkimu ir jų valdymu. Į Iždo Tarybą šiuo metu įeina žinomi visuomenininkai, dvasininkai, profesionalai ir verslininkai. Kiekvienas toks narys atliks savo svarbų vaidmenį institutui ir lietuvybei.

Padidėjus lėšoms, institutas netrukus galės išplėsti savo veiklą ir pasirodyti su spausdintais savo mokslininkų darbais. Tada galima bus tikėtis paramos ir iš įvairių Amerikoje ir kitur veikiančių fondų. Šiuo metu jau yra galutinai paruošta ar visai baigiama ruošti nemaža tikrai vertingų veikalų, kuriuos galima būtų tuojau išleisti. Paminėkime svarbesnius iš jų: Lietuvos istorinė geografija (K. Pakštas), apie senovinę lietuvių religiją (Alseikaitė-Gimbutienė), apie Vilniaus pilis (J. Puzinas), Vilniaus miesto istorija (A. Šapoka), apie 16 amž. Lietuvos kultūrinį, religinį bei politinį gyvenimą (Z. Ivinskis), lietuvių literatūros bei kultūros istorijos studijos (V. Biržiška), lietuvių rašytojų biografijos nuo seniausių laikų (V. Biržiška), SLRKA istorija (A. Kučas), Amerikos lietuvių dainos (J. Balys), Vilniaus Universiteto istoriją (M. Biržiška), ir visa eilė kitų.

Mums visiems turi rūpėti, kad šie ir daugelis kitų vėliau paruoštų darbų išvystų dienos šviesą, kad jie pagilintų mūsų žinias apie lietuvius, Lietuvą bei jos kultūrą, o kartu parodytų ir svetimiesiems, kad mes esame verti užimti lygią vietą laisvųjų kultūringųjų tautų šeimos tarpe. Ne mažiau yra svarbu mums pasirūpinti, kad kiekvienas mūsų žymus mokslininkas, kurių už gimtosios žemės ribų vargu ar kada bevaliosime paruošti, suskubtų parašyti savo darbus, o institutas juos išleistų. Tai yra mūsų visų lietuvių tiek tautinė kultūrinė, tiek ir visuomeninė pareiga. Ir mes tai galime padaryti, kaip daugelis ir kitų tautų, įsikurdamos panašius institutus bei mokslo akademijas, yra padariusios.

Kviečiame tad visus stoti Lituanistikos Instituto nariais ir tuo būdu jį paremti morališkai ir materiališkai. Kiekvienam nariui yra teikiamas atitinkamas vardas pagal jo įnašų į instituto iždą didumą: nario fundatoriaus, nario globėjo, nuolatinio nario, kas paaukoja inst. ne mažiau 1,000, 500 ar 100 dol ir nario rėmėjo, metinio nario, nario pritarėjo, kas paaukoja institutui ne mažiau kaip 25, 10 ar 5 dol. per metus. Čia minėtais nariais gali būti taip pat draugijos, bendrovės ir kitokie junginiai. Už ypatingus institutui nuopelnus yra teikiamas garbės nario vardas.

Tad, mielas tautieti, nepaliki šio didelio kultūringo darbo nuošalėje, bet tuojau pat stoki į Lituanistikos Instituto narių eiles. Šia proga dėkojame ir tiems, kurie, nelaukę ypatingo raginimo, yra pirmieji atsiuntę savo įnašus institutui. Sutinkamą būti instituto nariu kartu su piniginiu įnašu (auka) prašome tuojau pat siųsti šiuo adresu: Institute of Lithuanian Studies. J. Kutra, Secretary, 2405 West 51st Street, Chicago 32, Ill.

Dr. Petras Jonikas
Lit. Instituto prezidentas
Anthony J. Rudis
Iždo Tarybos pirmininkas
Dan Kuraitis
iždininkas
Jonas Kutra
sekretorius

LITUANISTIKOS INSTITUTO SKYRIŲ VEDĖJAI

Lituanistikos Instituto skyrių vedėjais korespondenciniu būdu pastaruoju laiku buvo išrinkti: dr. A. Salys — Lietuvių Kalbos Skyriaus, dr. V. Maciūnas — Lietuvių Literatūros Skyriaus, dr. J. Balys — Lietuvių Tautotyros Skyriaus, dr. J. Puzinas — Lietuvos Poistorės Skyriaus, dr. A. Šapoka — Lietuvos Istorijos Skyriaus ir dr. K. Pakštas — Lietuvos Geografijos Skyriaus.

Išskyrus Lietuvos Kalbos Skyriaus vedėją, visi kiti jau ir anksčiau buvo skyrimo keliu pakviesti laikinai eiti skyrių vedėjų pareigas.

Roy Capanella pasitraukia iš beisbolo.

STUDIJAS PRADEDANTIESIEMS

Lietuvių Studentų Sąjungos aplinkraštis

Vasaros atostogos jau baigėsi. Ir vėl triusiame kolegijų bei universitetų klasėse bei bibliotekose. Daugeliui tai yra studijų pati pradžia. I juos šiuo raštu ir kreipiamės.

Lietuvių Studentų Sąjunga Amerikoje buvo įkurta prieš trejus metus, vienam pagrindiniam tikslui: suburti visus lietuvius studentus į vienetą, kuriame bendrai veikdami ir dalyvaudami, jie galėtų ugdyti brandyti savo tautiškąjį charakterį. Šiam tikslui atsiekti Sąjunga imasi įvairių priemonių — rengia suvažiavimus, studijų dienas, leidžia lietuviškus leidinius, skyriuose organizuoja paskaitas, diskusijas, meno vakarus, ir t. t. Visiems, kurie nuoširdžiai dalyvauja, Sąjunga duoda gausių progų auklėtis lietuviškoj dvasioj ir kultūroj.

Šalia šio pirminio ir pagrindinio tikslo, Sąjunga dar rūpinasi lietuvių studento bei Lietuvos reikalo reprezentacija svetimuosiuose, bei organizuoja paramą savo nariams, reikalingiems pašalpos. Lapkričio mėnesį rengiamas ypatingai plataus masto vajus, turėsiąs sutelkti pakankamai lėšų padėti bent tiems, kurie be paramos negalėtų studijų tęsti arba pradėti.

Sąjunga šiuo metu yra išaugusi į 600 narių vienetą, su keliolika skyrių didesniuose miestuose. Tai demokratinė organizacija, kasmet korespondenciniu būdu renkanti centro organus, priimanti, kiekvieną aukštoje mokykloje studijuojantį lietuvį studentą.

Į šią organizaciją —Lietuvių Studentų Sąjungą J. A. V. —ir norime visus studijas pradedančius kviesti. Taip pat jaučiame pareigą raginti tėvus, kad skatintų naujuosius studentus stoti į šią Sąjungą. Ji dirba Lietuvos ateities labui, o Lietuvos ateitis juk rūpi kiekvienam tikram lietuviui.

Sąjungon registruotis galima per skyrių valdybas (kur tokie skyriai yra) arba tiesiog pas Centro Valdybos sekretorę kol. Reginą Rauchaitę: 6630 So Rockwell St., Chicago 29, Ill., pranešant jai savo pavardę, vardą, adresą, gimimo datą bei vietą, baigtąją gimnaziją, kolegiją kurion priimtas,—a, ir pasirinktą studijų šaką.

Metinė nario mokestis — 1 doleris, siunčiamas Centro Valdybos iždininkui kol. Arvydui Barzdukui: 7509 Lawnview Av. Cleveland 3, Ohio. Tik mokestį užsimokėjęs studentas yra tikras sąjungos narys, turįs balsavimo teisę ir visas kitas privilegijas.

Lietuvių Studentų Sąjungos Centro Valdyba

INUOMOJAMAS kambarys vyrui, su šiluma, karštų vandeniu ir t. t. Galima matyti, ar skambinti bet kuriuo laiku. 101-56 115th St. Richmond Hill 19, N. Y. Tel. VIrginia 9-8246.

Sporto GYVENIMAS

ATKAKLI DVIKOVĖ

Spalio 17 d. Lietuvių SK futbolininkai pradžiugino ryškia kovos dvasia ir meisteriiui German Hungarian SC buvo lygūs priešininkai. Ilgokais lai kotarpiais geltonai-žalieji grasinančiai spaudė ir tykojo išsinešti pergalę. Deja, laimė liko meisterio pusėje ir jam atiteko kuklus laimikis 5-4 (3-2).

700 žiūrovų stebėjo įtemptą dvikovę ir įvarčiai byrėjo kaip iš gausybės rago. Lietuvių SK vedė 0-1 (McGalloway šaunus pataikymas), priešininkai išlygino ir pigiu būdu persvėrė 2-1. Tadą Freimanis atsakė 2-2, bet iki kėlinio pabaigos šeimininkai užvertė 3-2.

Po pertraukos Lietuvių SK žlugdinančioj persvaroj ir Gražio šūviu išlygino 3-3. Meisteris vėl pirmavo 4-3, bet Baulos dar kartą atstatė padėtį 4-4. Pat pabaigoj German Hungarian SC išnaudojo gynimo del sumą, o mūsiškiams prisivyti nebeliko laiko.

Prie trupučio laimės tokia pat pasekme būtų galėję laimėti geltonai-žalieji ir, gal būt, tokia matematika būtų daugiau atitikusi rungtynių eigą.

Lietuvių SK II, nepilnoj sudėty, pralaimėjo prieš German Hungarian II 4-0. Jaunučiai prieš tą pat klubą atsilaikė 0-0 ir, galimas dalykas, mūsiškių prieauglių bus užskaitytas laimėjimas prie žalio stalo, nes priešininkų vienuolikėj žaidė pora leistiną amžiaus ribą peržengusių futbolininkų.

●

SEKMADIENĮ FUTBOLAS

Spalio 23 d. Lietuvių SK žaidžia pirmenybių rungtynes su Swiss FC. Vieta — Farmers Oval, Metropolitan Ave., Middle Village (mūsiškių aikštė). Pradžia 3 val. Prieš tai rungtyniauja antrosios komandos, o 12 val. žaidžia Lietuvių SK jaunučiai su Hellenic SC.

Swiss FC užima 6-tą v. su 6 tšk. (po 5 r.) ir turi naują vartininką Kohlbunner, kuris anksčiau yra žaidęs Grasshopper, Zuerich komandoj ir parodė gražių paradų pr. sekmadienio pergalėj prieš Eintracht SC 3-1.

Lietuvių Sk turi tšk. ir yra smukęs į 9-tą v.

●

ŽAIDYNĖS NEW YARKE

Tradicinės Š. Amerikos lietuvių žaidynės yra numatyta pravesti per du kartu: žiemą ir vasarą. Žiemos žaidynės apimtų krepšinį, tinklinį, stalo tenisą ir šachmatus. Artimiausias tokias žaidynes ruošia Vyr. FASKo Rytinė appgarda ir jos numatomos 1955 m. gegužės 28-30 d. d.

Nauja lietuviška maisto krautuvė

Naujai atidarytoje lietuviškoje maisto krautuvėje, 740 Sutter Ave., Brooklyn 7, N. Y., gaunama geros rūšies dešrų, skilandžių, lietuviškų ir importuotų sūrių, medaus, duonos, baravykų, kiniškos ir Javos arbatos, daniškų kumpių ir daug kitų įvairiausių produktų. Taip pat galima gauti Rūtos saldainių. Krautuvė atidara nuo pirm. iki ket. nuo 5 iki 8 v. v. Penktadieniais ir šešta. nuo 8 v. r. iki 9 v. v.

SCHOLES BAKING, Inc.
LIETUVIŠKA DUONA—GERIAUSIA DUONA
V. LUKAS, vedėjas

Mes kepame visokias duonas ir pyragus vestuvėms, krikštynoms, gimtadieniams ir kitokioms iškilmėms. Visus užsakymus mes išpildome kuo geriausiai.
532 Grand St., Brooklyn, N. Y.
Tel. EVergreen 4-8802

GINTARAS GRAŽIAUSIA DOVANA
Brangi atmintis kiekvienam lietuviui. Tradicinis papuošalas visą metą.
Vieta kuri saugo mūsų brangaus krašto auksą — gintarą. Didžiausias pasirinkimas gintaro dirbinių.
AMBER GUILD, Ltd.
Virš 50 metų gintaro versle.
80-19 31th Ave., Jackson Heights, L. I., N. Y.
Tel. HA 9-5855
Lengva pasiekti auto—Northern Blvd. (25a) iki 31st Ave
IND sub. iki Roosevelt—Jackson Heiths Stores
IRT sub. iki 74th St. Stoties Iš čia LaGuardia Aero Port Bus iki 31st Ave

Maspetho
Lietuvių Piliečių Klubas
Adv. S. Bredes, pirm., J. Januškaitis, vicepirm., P. Šlapikas, ižd., P. Mikalauskas, sekr., A. Garnis, fin. sekr.
BARAS NARIAMS IR SVEČIAMS
Salė pramogoms
Reikalingi nauji bolininkai.
Varžytinės vyksta pirmadieniais, trečiadieniais ir ketvirtadieniais.
LIETUVIŲ PILIEČIŲ KLUBAS
P. LISAUSKAS, Vedėjas
69-61 Grand Ave., Maspeth, N. Y.
HA 9-9866

Misiūnų Degtinės Krautuvė
RAY'S LIQUOR STORE
JUOZAS IR IZABELĖ MISIŪNAI
Savininkai
Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.
Įvairiausios rūšies amerikoniški ir importuoti gėrimai.
103-55 Lefferts Blvd., Richmond Hill, N. Y
VIrginia 3-3544

TURIZMO IR APDRAUDOS BIURAS
Kelionės laivais ir lėktuvais, Įvairiausios apdraudos, Nuosavybių pirkimo ir pardavimo, Biznio knygų vedimo, Taksų (income tax) paruošimas, Pinigų persiuntimo ir skolinimo, Imigracijos ir pilietybės, Notarinių dokumentų tvirtinimo. Vertimų ir įvairiausiais kitais reikalais.
KNYGYNAS—LAIKRAŠČIAI IR KNYGOS
Visais reikalais jums greitai ir maloniai patarnaus broliai
ALBINAS ir KAZYS TREČIOKAI
315 WALNUT ST. (kamp. Adam St.) NEWARK 5, N. J.
Telefonas MArket 2-4867

NORITE GEROS — MENIŠKOS
FOTOGRAFIJOS:
PORTRETO,
ŠEIMOS,
VAIKŲ,
įvairių progų nuotraukų?
Jums geromis sąlygomis padarys
VYT. MAŽELIS,
baigęs New York Institute of Photography,
422 MENAHAN STREET, BROOKLYN, N. Y.
skambinti tel. HY 7-4677

VISAME NEW YORKE NERASITE GRAŽESNIŲ IR PATOGESNIŲ SALIŲ, KAIP

GRAND PARADISE
Ką nerengtumėte — koncertą, vestuves, šokius, ar prakalbas — Grand Paradise gali tilpti nuo 25 iki 2000 dalyvių.
Reikalų Vedėjas
I. WEINSTEIN
320 GRAND ST. BROOKLYN 11, N.Y.
EVergreen 7-1123

Prilaikykime Pinigus Savųjų Tarpe!
REPUBLIC WINE & LIQUOR STORE
X. STRUMSKIS, savininkas
322 Union Avenue,
BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. EVergreen 7-2089
Vienintelė lietuvių degtinės ir vyno krautuvė, gyvuojanti jau 17 metų.

HERBERT & BLOOMFIELD, Inc.
AUTOMOBILIAI — NAUJI
SUNKVEŽIMIAI (TROKAI) vartoti

FINANSUOJA BANKAS
Autorizuotas
TAISYMAS DALYS
Lietuvis JUOZAS E. ARBAČIAUSKAS,—Sav.
CHARLES H. BLOOMFIELD,—Sav.
110 Hempstead Turnpike, Franklin Square, L. I., N. Y.
Tel. HE 2-3800

NEW YORKO LIETUVIAI GYDYTOJAI

DR. F. M. BINTAKYS
16 Linden St.
Brooklyn, N. Y.
GLenmore 5-3012
VALANDOS:
Kasdien nuo 11 iki 1
ir nuo 6 iki 8.
Šeštadieniais nuo 11 iki 2.
Sekmadien. pagal susitarimą

DR. A. PETRIKA
(DANTŲ GYDYTOJAS)
221 So. 4th Street
Brooklyn, N. Y.
VALANDOS:
9 — 12 ryte
1 — 8 vakare
Penktadieniais uždaryta
Tel. EVergreen 7-6868

DR. JANINA SNIEŠKA
(DANTŲ GYDYTOJA)
408 Jay Str. Room 306,
kamp. Fulton Str. (Brooklyne)
Ofiso tel. ULster 8-8789
Namų tel. TAylor 7-8231
VALANDOS:
1 — 7 val.
susitarus
Ketvirtadieniais visą dieną ir šeštadieniais po pietų uždaryta.

DR. BLADAS K. VENCIUS
(DANTŲ GYDYTOJAS)
499 Grand Street
Brooklyn, N. Y.
VALANDOS:
9 — 12 ryte
2 — 9 vakare
Penktadieniais uždaryta
Tel. Ofiso STagg 2-0706
Namų — MA 7-2055

VINCAS KANAUKA, M.D.
284 Eastern Parkway
(Blokas nuo Brooklyno Muziejaus)
Brooklyn, N. Y.
Tel. ULster 7-8652
(Vykstant BMT Franklin Ave linija, išlipti Estern Parkway, o IRT—Fraklin Ave. stotyje).
VALANDOS:
PAGAL SUSITARIMĄ
Skambinti nuo 6. iki 8 v. v.
Šeštadieniais nuo 9 iki 11 v. r.

JOSEPH SAMOSTIE, M. D.
Buvęs Berlyno universiteto klinikų prof. asistentas
Vyrų ir moterų aštrios ir chroniškos ligos.
RENTGENAS - ELEKTROTERPIA
Nuo 10 val. ryto iki 6 v. p.p. Čia pat moterų ligų gydytojas
Priėmimo val. antr., treč. ir penkt. nuo 10 v. r. iki 6:30 v. v.
220 EAST 12th ST., NEW YORK 3, N. Y.
(Tarp 2nd ir 3rd Ave.) Tel. AL 4-4437

JOHN DERUHA, M. D.
Odos niežėjimas ir išbėrimai. Tulžies ligos. Galvos skaudėjimas, nemigas, jausmų komplikacijos, jautrumas, širdies ir skilvio ligos.
Apžiūrėjimas ir kraujo tyrimas 3 dol. Priėmimo valandos 10-2 ir 4-9.
128 E. 86th ST., NEW YORK CITY
Virš Lexington Ave. požeminio traukinio stoties. Lengva privažiuoti iš visur. Atskiri laukimo kambariai vyrams ir moterims.

DULKIŲ SIURBLYS
namų švarai palaikyti būtinas.
Žinomus "ELECTROLUX" siurblius (vacuum cleaner) ir vaškavimo mašinėles jums namuose parodys fabriko atstovas
Julius T. Jacyna.
Rašykite: 328 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y.
Tel. MU 4-3171, namų EV 7-0463.
Kainos nuo 25 dol.
Taip pat parduoda "FLAVORSEAL" firmos Stainless Steel puodus virti be vandens.

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

STEPHEN AROMISKIS
(ARMAKAUSKAS)
423 Metropolitan Ave., Brooklyn, N. Y.
Tel. EVergreen 7-4335 Koplyčia Laidotuvems

MATHEW P. BALLAS FUNERAL HOME
MATHEW P. BALLAS, Direktorius
ALB. BALTRŪNAS-BALTON, Reikalų Vedėjas
660 GRAND STREET, BROOKLYN, N. Y.
Tel. STagg 2-5043 NOTARY PUBLIC

JUOZAS GARŠVA
231 Bedford Avenue. Brooklyn, N. Y.
KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS
Telefonas. EVergreen 8-9770

SHALINS FUNERAL HOME
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
F. W. SHALINS, Jr. J. B. SHALINS
84-02 Jamaica Avenue, Woodhaven, N. Y.
Tel. VIrginia 7-4499 Koplyčia Laidotuvėms

AUGUST P. GUSTAS, Inc.
AUGUST P. GUSTAS, Prezidentas
354 MARCY AVENUE BROOKLYN, N. Y.
(KOPLYČIOS SUTEIKIAMOS IR KITUR)
EVergreen 7-4774

PATRICK FUNERAL HOME
635 NORTH WOOD AVENUE, LINDEN, NEW JERSEY
Telephone LInden 2-4119

ROGERS FUNERAL HOME
P. RADZEVIČIUS, Direktorius
Telefonas, STagg 2-4409
410 METROPOLITAN AVE., BROOKLYN 11, N. Y.

Eastate of [illegible] VALANTIEJUS
V[illegible]NTIEJUS, Mgr.
GEN[illegible] SURANCE AGENT
54-41 — 72nd Street, Maspeth, L. I., N. Y.
NOTARY PUBLIC. Tel. NEwton 9-4464

Visi šie laidotuvių direktoriai išnuomoja automobilius įvairiems reikalams

LIETUVIAI ADVOKATAI

ST. BREDIS, JR.
37 Sheridan Avenue,
Brooklyn 8, N. Y.
AP 7-7083

KĘSTUTIS W. MICHELSON
111-15 JAMAICA AVENUE
RICHMOND HILL 18, N. Y.
VIrginia 7-4141

CLEMENT A. VOKET
(Vokietaitis)
41-40 74th Street,
JACKSON HEIGHTS 73, N
NEwton 9-6620

ALFRED J. WENTZ
225 S. 4th Street,
BROOKLYN, N. Y.
EVergreen 7-8067

GERIAUSIS
INSURANCE
IR
REAL ESTATE
Patarnavimas pas
ORMAN & MICHELSON
111-15 JAMAICA AVE.
Richmond Hill 18, N. Y.
Telefonai:
Virginia 9-0842 ir
Virginia 7-4141

POLAKAS GARANTUOJA, kad galima mokėti brangiau, bet negalima suruošti geresnių laidotuvių
$250 ąžuolinis karstas
Laidotuvių kaina nėra problema, nes mes turime didelį pasirinkimą karstų.
Audeklu dengtas nuo -95
Ąžuolinis nuo $250
Mahagoni med. nuo $495
Metaliniai nuo $385
Nemokamai koplyčia
Antanas Polakas
LAIDOTUVIŲ KOPLYČIA
151 METROPOLITAN AVE.,
Brooklyn, N. Y.
Telefonas EVergreen 7-8479

RUBBER STAMPS
CONCORD STAMP
79 Warren St. New York, N.
Tel. BEekman 3-6828

K A R Y S, kuris prieš 35 metus buvo pradėtas leisti Kaune Lietuvos kariams, dabar vėl pasirodo Jungtinėse Amerikos Valstybėse.
Tai pasaulio lietuvių buv. karių patriotinis žurnalas. Metams 5 dol. Rašykite:
K A R Y S
680 Bushwick Ave.,
Brooklyn 21, N. Y.

A. Andriuškevičius
Laikrodininkas ir Juvelyras
Didelis brangenybių pasirinkimas.
485 Grand St.,
Brooklyn 11, N. Y.
EVergreen 4-2318

LITHUANIAN AMERICAN AUTO SCHOOL
Užsirašykite į auto mechanikų ir šoferių mokyklą
GR. 7-8951
AUTO REPAIR
Padėsime jums egzaminuose išrūpinti vairuotojų leidimą. Mūsų mokiniai išmokę gauna diplomus. Padedame gauti darbą. Pamokos dienomis, vakarais ir sekmadieniais. Instruktoriai patyrę savo srities žinovai. Mokykla veikia nuo 1916 m.
L. TIKNEVIČIUS, Direktorius
Metropolitan Auto School
155 2nd AVENUE
Tarp 9-10 gatvių, New York City

KAI NEPATENKINTI, NERVINGI...

Ar tai būtų užsiėmęs vyras, ar dykaduonis, ar motina besirūpinanti pustuziniu vaikų, ar dirbtuvės arba įstaigos darbininkas ar profesionalas, paauglys, paauglė, kiekvienas jų gali skųstis nuovargiu.

Aišku, niekas nėra nuvargęs visą laiką. Nežiūrint to, taip dažnai žmonės skundžiasi, kad jie nepatenkinti, nervingi, nelaimingi ir nebudrūs dėl nuovargio, kad bendrai tenka stebėtis, kaip jie iš viso dar gali ką nors veikti.

Tačiau ištikrųjų, nedaug tėra asmenų, kurie tikrai ir sąžiningai visą laiką būtų nuvargę. Paprastai, jie kenčia dėl dvasinio ar psichinio nuovargio. Šito tipo nuvargis yra funkcijinis, o ne fizinis. Neginčijamas faktas, kad jis gali išmušti žmones iš lygsvaros. Nors dvasinis nuovargis nėra organinis — nervai yra sveiki — jis dažnai sukelia žmonių tikėjimą, kad jie tikrai, fiziniai serga. Nuo šio dvasinio nuovargio galima išsivaduoti. Pirmiausiai, jūs turite atpažinti jį, kaip tokį. Tai nėra teisingas nuovargis. Jūsų galvojimas ir jausmas apgauna jus.

Jei jūs stabtelėsite ir pradėsite svarstyti, jūs greitai atrasite tokius momentus jūsų pačių gyvenime, kada naikinantis nuovargis, sukėlęs jūsų prislėgtą nuotaiką, staiga išnyko, kaip ryto rūkas, kylant vasaros saulei.

Apsipirkdamas mieste, jūs užtrūkote visą dieną. Jums skauda kojas ir svaigsta galva. Jūs galvojate: "Koks būsiu laimingas atsidūręs namie, kur galėsiu nusirengti ir pailsėti. Kaip malonu, kad šį vakarą galiu anksti atsigulti". Vos suspėjus jums namie šiek tiek apsitvarkyti, kas nors telefonuoja jums ir kviečia eiti į naktinį klubą. Staiga jūs jaučiatės atjaunėjęs. Žinoma, jūs mielai sutinkate. Dar daugiau, jūs ten šokate, šnekučiuojate ir juokaujate iki 2 val. nakties ir esate labiau patenkintas. Jūs negalite įsivaizduoti, kaip 5 val. po pietų jūs buvote baisiai nuvargęs. Tai yra psichinio nuovargio geriausias pavyzdys.

Įvairumas, pakeitimas, susidomėjimas — tai yra tie paprasti faktoriai, kurie suteikė jums jėgų ir atnaujino jus. Jei jūs pastebite, kad jūsų nuovargis išnyksta, kai kas nors skirtingo pasirodo jūsų akyse, jūs galite būti tikras, kad jūsų nuovargio būta netikro.

Asmuo skundžiasi gydytojui perdaug įtemptu darbu. Jis sako, kad esą perdaug atsakomybės, perdaug smulkmenų. Jei kas nors ne taip padaroma, kaip turi būti, viršininkas laiko jį atsakingu, nors tai įvyko ten, kur jis nekontroliuoja. Parėjęs namo, jis esąs tikras ligonis. Pavalgęs, krenta į lovą ir miega kaip negyvas, kol žadintuvas jį pažadina. Toks darbas žudąs jį ir jam nesą kitos išeities, kaip tiktai jo atsisakyti.

Bet šis asmuo, neatsisakydamas nuo savo darbo, gali kitaip pasielgti. Panašiai, kaip daugybė kitų asmenų, jis nėra išmintingas sau pačiam, nes pabrėžė tik klaidingus faktorius. Gydytojas jam patarė liautis kritikavus savo darbą, o kritikuoti pati save. Taip pat jam buvo pasakyta, kad jis pats savo stovį apsunkina. Ir tai jį nuvargina. Jis bando kažką įrodyti, kas yra nelogiška. Juk jis dirba tą patį darbą jau šešerius metus ir jis prisipažino, kad šiuo metu nėra daugiau darbo, nei anksčiau. Tada gydytojas jo užklausė, kas ištikrųjų jį erzina. Gal jis kuo nors nusivylęs, gal jis tarnybiniai nėra pakeltas ir tinkamai įvertintas.

Po ilgo galvojimo šis asmuo atsakęs, kad gydytojas teisus. Šiuo metu jo akyse žybtelėjo šviesėlė, o tai būta ženklo, kad pagaliau protavimas ir tik ra sąvyžvalga (introspekcija) nugali. Jis prisipažino, kad troško būti bendrovės viceprimininku. Ši mintis visą laiką graužė jo širdį. Gydytojui tai nurodžius, dabar viskas atrodė labai paprasta. Jis ketino grįžti į įstaigą ir dirbti taip gerai ir greitai, kad jo viršininkai turės tai įvertinti. Nors šio pasikalbėjimo metu niekuomet pavartotas žodis psichė, faktinai tai jos būta.

Nuovargis, kyląs dėl mūsų dvasinio nepasitenkinimo, ir eikvojąs energiją, visada pagydomas.

Kada rytą nubundi nuvargęs, klausk savęs, ko nenorėtum matyti. Ar tai yra perpildytas žmonių autobusas ar traukinys? Ar žmonių skubėjimas gatvėse ar dienos karštis ar šaltis? Ar nesiliaująs mašinų triukšmas ar bendradarbių triukšmingas skubėjimas? Ar koks nors asmuo jūsų fabrike ar įstaigoje, kurio jūs nemėgstate? O jei jūs moteris, ar nenorėtumėte būti ištekėjusi, užuot ėjusi į darbą? Ar, jei ištekėjusi, ar nenorėtumėte būti karjeros moterimi? Ar jūs jaučiate, kad nepakankamai uždirbate ir esate nepakankamai įvertintas?

Tiesa, nuovargis gali būti organinis. Jei jis yra dėl fizinių priežasčių, jis taip pat veikia dvasią ir sukelia taip vadinamą antros eilės dvasinį nuovargį Tokiais atvejais asmens pažiūros į gerąją pusę keičiasi taip greitai, kaip jo tikrasis nuovargis dėl fizinės toksemijos (kraujo užnuodijimo) yra gydomas ir išnyksta.

Tokia fizinė priežastis yra miego stoka. Taip pat vidurių užkietėjimas, nesubalansuotas maistas, vitaminų, mankštos ar gryno oro stoka, persivalgymas, perdaug alkoholio, perdidelis tabako naudojimas. Asmuo turi atkreipti dėmesį į įvairių rūšių organines ligas, ypač į džiovą, cukrinę ligą, širdies ligas ir mažakraujystę, į bakterijų gaminamus nuodus kaip pav.: nosies, pažandžių liaukų, dėčių ir gimdos, žarnų, inkstų ir kituose negalavimuose.

Tikras nuovargis, tai yra toks, apie kurį gydytojas sako, kad "asmuo turi teisę į jį" dėl kūno ligų, negali išnykti, pakeitus pažiūras ar rutiną. Todėl reikia nepasitikėti dvasiniu nuovargiu, kai jis staiga atsiranda ir išnyksta. Jei abejojate, kreipkitės į kompetentingą gydytoją. Sužinokite, ar visi jūsų organai veikia taip, kaip turi veikti. Jei ne, reikalinga gydytojo pagalba.

Dėl protinio sumišimo atsiranda irgi dvasinis nuovargis. Tokiais atvejais asmuo praranda taip vadinamas savo "tikslo idėjas". Atrodo, kad jis nebeturi ankstesnių dienų ambicijos, jis būna abejojantis ir netikras, jis perdaug galvoja apie praeitį ir nepasisekimus ir svajoja. Taip pat, jis linkęs būti vienišas ir užsidaręs savyje, vengiąs ryšių su visuomene. Tikrovė, kaip tokia, jam neįdomi ir neaški.

Toks "savo paties syvuose šutinimasis" ištikrųjų nualina smegenų nervų ląsteles ir gamina nuovargį. Tačiau, jis dar turi būti apibūdintas, kaip dvasinis, nes išsigydymas nuo jo greičiau yra dvasinis negu fizinis. Kažkas neduoda asmeniui ramybės. Jei toks asmuo pats negali rasti "nuvargimo" priežasčių, būtų geriau, jei jis pasitartų su psichiatru. Tačiau, atsiminkite, kad nerimas beveik visada atsiranda dėl kokio nors nevykusio jausminio prisiderinimo, ir sąžiningai tai įvertinant, galima atsiekti nuostabių dalykų, išsklaidant nuovargį.

Dėl to bandykite, jei tai galima, išspręsti visas problemas. Nedelskite. Jei tai neįmanoma, jei problema gali būti išspręsta tik tolimoje ateityje, bandykite bent būti kaip galima daugiau viltingu.

Pesimistinė pažiūra tiktai sukelia didesnį sumišimą ir nuovargį.

Įtampa ir nesugebėjimas pailsėti visuomet yra padariniai, o ne priežastys. Jei jūsų raumenys skauda, jei būna trukčiojimai jūsų sprande ir nugaroje, jei jūs jaučiatė, tartum aštrus diržas suptų jūsų galvą ir jums gerklė skauda, sužinokite kodėl. Santykių desnit su vienu, priežastis yra grynai dvasinė. Pašalink ją, pakeisk pažiūrą, ir jūs daugiau nebejausite įtampos ir nejausite to nuovargio, dėl kurio jums atrodė, kad jūs kiekvienu metu galite sudribti. Pagaliau bandykite nebūti nuobodžiaujantis. Nepeikite kitų asmenų ar sąlygų dėl jūsų nesidomėjimo gyvenimu, peikite pats save.

Jei jūs norite pakeitimų ar reikalingas atostogų, ar naujos drabužių eilutės ar suknelės, ar naujų draugų, ar norite žaisti tenisą ar golfą, ar bet ko, kas kelia jūsų nerimą ir nuolatinį priekabių jieškojimą, galimas dalykas, kad jūsų psichė suteikia jums vertingą ženklą, į kurį reikia atkreipti dėmesio. Dėlto ką nors darykite. Jei matote, kad tai yra protingas pageidavimas pagerinkite padėtį ar savijautą, nebūkite atkaklus ir nevaidinkite kankinio. Trumpam laikui pailsėkite, gerai pramogaudamas.

Rutiną pakeitus, galima atsiekti nuostabių dalykų. Venkite to paties gyvenime. Pav., diena iš dienos, metai iš metų, nedarykite to paties. Užuot važiavęs į darbą, kelio dalį eikite pėsčias, užsisakykite naują laikraštį, nustebinkite šeimą, nupirkdami saldainių ar gėlių , pakeiskite savo išorę, dažnai keisdamas drabužių eilutę, suknelę, skrybėlę. Nuobodumas neišvengiamai baigiasi dvasiniu nuovargiu. Panaudokite šiek tiek planingumo, ir jūs išvengsite nuobudulio bei dvasinio nuovargio.

Aišku, prileidžiama, kad jūs stengiatės kiekvieną naktį miegoti aštuonias ar devynias valandas. Miegodamas ilgiau, ar dieną, nieko neatsieksite, jei nepakeisite dvasinė pažiūros, kuri jus kankina. Iš tikrųjų, būdamas dvasiniai nuvargęs, kuo ilgiau miegi, tuo didesnis nuovargis.

Dvasinio nuovargio gali būti įvairios formos, todėl kartais ilgiau trunka, kai jūs įsitikinate, kad jūs nesate toks stiprus, kokiu jūs norėtumėte būti.

Taigi, visuomet būkite tikras, kad jūs tikrai pavargęs. Neapsigaukite! J. St.

"Miss Italy", Christina Fanton dalyvavo "Miss World" rinkimuose, Londone.

ALLIANCE CRYSTAL COCKTAIL BAR
Kazys ir Alvina Buividai
Vienas iš gražiausių kabaretų mieste. Geriausios rūšies maistas, įvairiausi gėrimai.
DU ORKESTRAI, "FLOOR SHOW" IR ŠOKIAI
Vakarais muzika prie baro.
80 ST. MARKS PLACE, NEW YORK, N. Y.
(8th St. ir 1st Avenue) GRamercy 7-9765

Tel. VIrginia 9-3112
FLOWERS-BY-WIRE
PARK FLORIST
Matthew Mažeika
Gėlės pristatomos į bet kurią pasaulio vietą.
8015 JAMAICA AVE., WOODHAVEN 21, N. Y.
(Skersai nuo Haven teatro)

C A S I N O T E A T R A S
210 East 86th St., N.Y.C. Tel.: RE 4-0257, BU 8-0561.
Premjėra Amerikoje Spalio mėn. nuo 22 iki 28
"VERLORENE MELODIE"
Elfie Mayerhofer, Robert Linder
URLAUB AUF EHRENWORT"
Ingebarg Theek — Rolf moebius
Vokiška savaitės apžvalga.

MĖSOS URMO PARDAVIMAS
ALBRECHT & KOELBER
197 NORTH 6th ST. BROOKLYN 11, N. Y.
EVergreen 8-6322

PHILIP BENDER
AVALINĖS KRAUTUVĖ
Mūsų krautuvėje galima gauti batų, tinkamų visiems keturiems metų sezonams.
Lietuviams ypač gerai žinoma mūsų avalinės kokybė.
245-247 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y.
Telefonas EV 7-2043

Rūtos saldainių gamybos sezonas

Rūtos saldainių gamybos sezonas jau prasidėjo. Norintieji pardavinėti tuos saldainius, kreipiasi šiuo adresu: 740 Sutter Ave., Brooklyn 7, N. Y. Čia paruodama ir detaliai. Rūtos saldainių taip pat galima gauti J. Ginkaus krautuvėje, 495 Grand St., Brooklyn 11, N. Y.

New Yorkas ir Apylinkė

Pas mus

ALGIRDAS BRAZIS, operos dainininkas, šiuo metu lankosi New Yorke.

N. ČEREKA su žmona buvo atvykęs iš Stamfordo dalyvauti Balfo koncerte.

J. ŠUNSKIS, Vienybės agentas Amsterdam, N. Y., praeitą sekmadienį lankėsi Brooklyne.

P. LĄBANAUSKAS, Amerikos Balso lietuvių skyriaus redaktorius, paskutinis išvyko į Washingtoną. Kiti tos įstaigos tarnautojai anksčiau buvo perkelti.

PROF. K. PAKŠTAS Kongreso bibliotekos pareigūnas, buvo atvykęs iš Washingtono ir ta proga dalyvavo Balfo koncerte.

V. ČEKANAUSKAS, dr. P. Vileišis ir dr. M. J. Colney buvo atvykę į JAV Lietuvių Bendruomenės centro posėdį, praeitą šeštadienį Brooklyne.

REGINA LEGECKYTĖ, mūsų bendradarbio dr. P. Legeckio ir jo žmonos Elenos duktė, lapkričio 25 d. susituokia su Reimondu Ošlapu, Alberto ir Antaninos Ošlapų sūnum.

J. VALIUSAITIS su žmona buvo atvykęs iš Stamfordo ir dalyvavo Balfo koncerte, praeitą sekmadienį.

DR. M. DEVENIS su žmona sūnaus rezidencijoje (New Yorke) draugų tarpe paminėjo savo vedybų 30 metų sukaktį. Dalyvavo Budriai, Sidzikauskai, Blazai ir kt.

VL. BARČIAUSKAS, mūsų bendradarbis, biznio reikalais išvyko porai savaičių į Floridą.

DR. VINCAS KANAUKA, žinomas chirurgas, atidarė savo kabinetą — 284 Eastern Parkway, Brooklyne. Tel. UL 7-8652. Ligoniai priimami pagal susitarimą nuo 6,30 iki 8 v. v. Šeštadieniais — nuo 9 iki 11 v. r. Dr. Kanauka tebedirba ligoninėje.

A. SAULAITIS, vyr. sktn., iš Waterbury, Con šį šeštadienį, 4 val. Angelų Karalienės par. salėje turės susipažinimo pokalbį su New Yorko skautais vyčiais. Ten pat dalyvaus ir ps. V. Pileika iš Hartfordo — Atlanto pakraščių skautų vyčių vadas.

ROMAS KEZYS perėmė New Yorko skautų ir skaučių Vietininko pareigas. Iki šiol tas pareigas ėjo sktn. Alf. Samušis, šeštadieninės mokyklos vedėjas. Vietininkijos adjutantu, vieton buvusio sktn. Katelės paskirtas vyr. sk. V. Mikalauskas.

ANTANAS BOBELIS, New Yorko skautų vyčių dr-ves adjutantas, neseniai buvo pakviestas Brooklyno kolegijos šaudymo komandos trenerio pareigoms.

A. ILGUTIS, M. Ilgūnas, V. Gobušas, J. Lapurka, R. Kezys, V. Alksninis, G. Rajeckas ir L. Ralys sudaro New Yorko skautų vyčių oktetu kuris vadovaujant muz. Al. Mrozinskui, dainuos šį šeštadienį skautų links vakaryje.

JAV skautai vyčiai knygai "Skautybė berniukams" išleisti surinko apie 1,300 dol. Knyga jau pradėta spausdinti.

SAVANORIAMS — KŪRĖJAMS

Spalio 28 d. 8 v. v. Atletų Klube, 168 Marcy Ave. Brooklyne, kviečiamas New Yorke ir apylinkėse gyvenančių Lietuvos kariuomenės savanorių kūrėjų pasitarimas. Bus tartasi organizaciniais reikalais. Po to alutis.

Nežinodami visų adresų šiuo kviečiame savanorius atsilankyti, nelaukiant asmeniško kvietimo.

Iniciatorių vardu:

Jurgis Kiaunė, Vaclovas Alksninis

TAUTININKŲ KLUBAS RENGIASI MINĖTI SIDABRINĘ SUKAKTĮ

Spalio 30 d. Tautininkų Klubas rengiasi minėti savo sidabrinę sukaktį. Įvyksta klubo patalpose, 337 Union Ave. Rengiama vakarienė.

Klubas buvo suorganizuotas 1928 m. Taigi, šiemet sukanka 26 m. Bet kadangi, dėl tam tikrų priežasčių minėjimas neįvyko anksčiau, jis todėl ruošiamas dabar.

Klubas buvo suorganizuotas patriotiniais tikslais: būti savo tautos sargyboje, remti tautos reikalus ir t. t. Todėl ir tautininkų vardas jam buvo parinktas. Klubo organizatoriais buvo: J. O. Širvydas (tuometinis Vienybės redaktorius), J. Sagys, Pr. Narvydas, Jurgis Andrius ir Bronius Gerulis. Vėliau Kluban įstojo: Vincas Vyšnius, Juozas Ginkus, Jonas Baltus su žmona, K. Širvydienė ir kiti. Klubo sumanymu, buvo pradėta bendri Lietuvos Nepriklausomybės sukakties minėjimai ir kiti panašūs minėjimai, susiję su tautos reikalais. Taut. Klubas iš savo kuklių pajamų yra aukojęs Vilniaus krašto lietuvių vaikų darželiams, Marianapolio kolegijai, Pittsburgo Universiteto lietuvių kambariui. Klubas organizavo bendrą aukų rinkimą nuo lietaus nukentėjusiai Šiaurės Lietuvai, rinko aukas Liet. Šaulių Sąjungai, Vilniui Vaduoti Sąjungai, Ginklų Fondui ir kt.

Pagelbėti mūsų tremtiniams Vokietijoj, Austrijoj ir kitur, T. Klubas buvo tuo centru, iš kurio plaukė siuntiniai pavieniams asmenims, nes BALFas buvo užimtas didelių kiekių siuntimu.

Dabar, minint sidabrinę sukaktį, norime sykiu paminėti ir buvusius klubo narius, jau išsiskyrusius iš gyvųjų tarpo. Jų atminimui yra užsakytos mišios Angelų Karalienės bažnyčioje, spalio 30 d., šeštadienį 9,30 val. ryte. Kviečiame čia suminėtų mirusiųjų giminės bei prietelius, o vakare — į jubiliejinę vakarienę.

Tame 25 m. laikotarpy netekome šių narių P. Kalto, J. Šliko, J. Vizo, Jeronimo Vancevičiaus, Povilo Glemžos, Petro Naujoko, Prano Vokietaičio, Adolfo Gudaičio, Izidoriaus Stanio, J. O. Širvydo, Juozo Stelmoko, Antano Povilansko, Antano Žylės, Vaclovo Vitkaus, Vinco Daukšio, Jurgio Puidoko, kun. Jono Sitavičiaus, Vinco Baltrušaičio, Juozo Sagio, Vinco Kuro, Andriaus Streimikio. Tame būryje turėjome didelių idealistų, karštų patriotų. Jų netekimas buvo didelis nuostolis Klubui ir aplamai Amerikos lietuvių visuomenei. Tebūnie lengva jiems Amerikos žemelė. Mes jų neužmiršta me.

N. P.

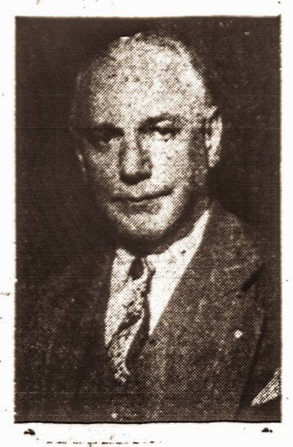

L. FUHR, Kings County Savings Banko viceprezidentas ir jo valdytojas yra susirgęs ir gydosi namie. Simpatingam ir lietuviams gerai pažįstamam ponui Fuhr, mūsų kaimyninės įstaigos valdytojui, linkime greitai pasveikti.

Jiems buvo rodomas Zoologijos Sodas New Yorke

New Yorko konsularinis korpas į savo mėnesinius susirinkimus — vakarienes kviečia čia valstybės gubernatorių, čia miesto merą, čia kitus garbės svečius. Tie svečiai savo ruožtu, progai pasitaikius, kviečia gen. konsulus į įvairias pramogas ir iškilmes.

Spalio 14 d. New Yorko Zologinė Draugija, susitarus su miesto meru, pasikvietė visus generalinius konsulus ir jų žmonas priešpiečiams į Zoologijos sodą.

Prie Rockfeller Plaza buvo atsiųsta miesto autobusas tiems svečiams, kurie nevyko savo automobiliais. Keli miesto pareigūnai vadovaujami ambasadoriaus Richard C. Patterson (miesto protokolo šefas) nuvežė grupę į Zoologijos sodą. Prie vartų juos pasitiko Fairfield Osborn, Zoologinės Draugijos prezidentas, abu viceprezidentai, ir sodo pareigūnai. Čia prisijungė ir svečiai, atvykę savo automobiliais. Visa grupė sudarė apie 150 žmonių. Jie buvo vežiojami traukinėliais po Zoologijos sodą, o administracijos tarnautojai davė paaiškinimus.

Svečiai buvo pakviesti priešpiečių. Zologinė Draugija buvo įteikusi kiekvienam svečiui sąrašą esamų sode gyvūnų, pagal šalis, iš kurių jie paeina. Lietuva ir Estija yra atstovaujamos paukščių. Be abejo, yra ir iš Latvijos, bet kadangi Latvija neturi New Yorke savo konsulato ir svečių sąraše tokio nebuvo, tai Zologinė Draugija į savo sąrašą ir gyvūnų iš Latvijos neįtraukė.

Priešpiečiams pasibaigus, svečiai buvo nuvežti pažiūrėti liūtų, kurie tuo metu buvo maitinami. Sodo administracija pademonstravo, kad net ir tokie plėšrūs žvėrys pasiduoda švelniam elgesiui. Liūtai glaudėsi prie prižiūrėtojų, kurie juos užaugino, leido save glostyti ir nelietė jų rankų, kurias prižiūrėtojai įkišdavo tarp grotų.

Apie 4 val. svečiai išsiskirstė.

Spalio 15 d. vakare visi generaliniai konsulai su žmonomis pakviesti Kanados gen. konsulo ir ponios R. Lawson pažiūrėti naujos filmos apie Kanadą.

INŽINIERIAMS, ARCHITEKTAMS IR STUDENTAMS — INŽINIERIAMS

Am. Liet. Inž. ir Architektų Sąjungos, New Yorko Skyriaus narių visuotinis susirinkimas įvyks spalio 23 d. (šeštadienį) 7.00 val. vakare Baltic Freedom House, 131 E. 70th Street, New York City, N. Y.

Bus architekto V. Švipo paskaita: "Planavimas (Urbanizmas)" o taip pat bus kitų labai svarbių reikalų svarstymas.

Į susirinkimą kviečiami visi inžinieriai, architektai ir studentai — inžinieriai bei architektai.

Skyriaus Valdyba

Namai pardavimui

NAMŲ SAVININKAMS: Turime šimtus nuomininkų, kuriems greitai reikia buto Brooklyne arba Queens County. Mes galime jūsų butą išnuomoti tokiam nuomininkui, kuris jums patinka. Butas gali būti su arba be centralinio šildymo. Patys nuomininkai išdekoruos visą butą. Už visą šį patarnavimą savininkui nieko nereikia mokėti. Jeigu turite arba netrukus turėsite tuščią butą, tuojau skambinkite mums telefonu: VIrginia 9-842.

APDRAUDA - INSURANCE

Mūsų apdraudos ekspertai tinkamai sutvarko ir parūpina visokią apdraudą namams, biznams, automobiliams, baldams ir Life insurance. Bet kurios apdraudos reikalu, prašome kreiptis mūsų įstaigon.

ORMAN & MICHELSON
111-15 Jamaica Avenue
Richmond Hill, N. Y.
VIrginia 9-0842
arba VIrginia 7-411
Valandos: Kasdien iki 8 val.

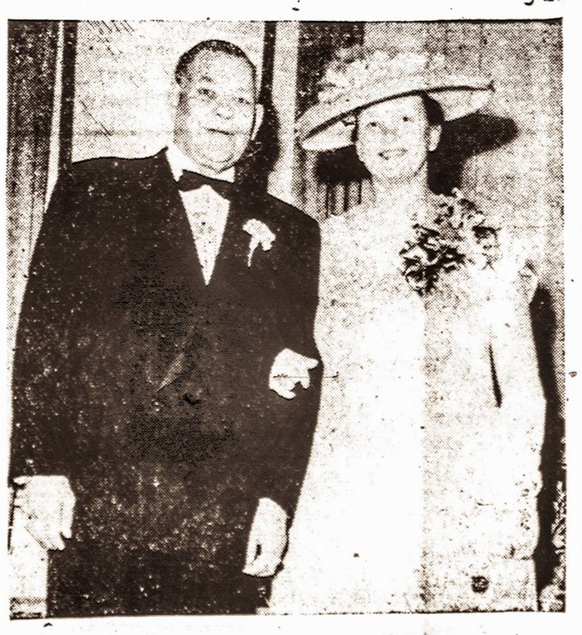

Juozas ir Ona Ginkai preitą šeštadienį artimųjų tarpe paminėjo savo vedybų 33 metų sukaktį.

WINTER GARDEN TAVERN, Inc.

ŠOKIAI

PENKTADIENIŲ VAKARAIS

BARAS, RESTORANAS

SALĖ vestuvėms, susirinkimams, parengimams, etc.

Vyt. BELECKAS

savininkas

1883 MADISON ST. BROOKLYN 27, N. Y.

Tel. EV 2-9586 (Prie Forest Ave. stoties), Ridgewoode

KAD NĖ VIENAS LIETUVIS NEŽŪTŲ

Kun. dr. S. Valiušaičio kalba, pasakyta Balfo sukakties koncerte, praeitą sekmadienį

Paskutiniųjų dviejų metų bėgyje daug kartų esu prabilęs į Jus radijo bangomis ir per spaudą, prašydamas pagalbos tremtyje likusiam: dėlio vos pakąstam jaunuoliui, berankiui, bekojui karo invalidui, daugiavaikei našlei motinai, neturinčiai duonos plutos, išalkusiam savo kūdikiui paduoti, visų apleistam seneliui.

Šiandien turiu viešai pareikšti, kad nei mano, nei mano uoliųjų bendradarbių kreipimasis į Jus neliko tyruose skambąs balsas. Praėjusių metų vajaus metu Jūs atsiliepėte labai dosniai. Buvo surinkta net apie 10,000 dol. Gaila, šiandien dar negaliu pasakyti kiek bus surinkta šio jubiliejinio vajaus metu, nes dar nevisi New Yorko lietuviai spėjo prisiųsti savo aukas komitetui. Tai sužinosite per spaudą. Prisiuntusių aukas iki spalio 11 d. sąrašą surasite Jubiliejinio Koncerto leidinyje. Ten pamatysite, kad daugelis New Yorko lietuvių nepagailėjo gausios aukos. Jiems visiems viešai tariu nuoširdžiausią ačiū. Kitų, kurie dar nespėjo atsiskaityti, labai prašau paskubėti tai padaryti, o dar kitų, kurie iki šiol neišgirdo, ar nenorėjo išgirsti mūsų maldavimo prisidėti prie varge esančių mūsų brolių skurdaus gyvenimo palengvinimo, prašau suminkštyti savo širdis ir aktyviai dalyvauti niekuo nekaltų komunizmo aukų šalpos darbe. Neišdrįskime atsisakyti, nes tuo tik patarnautume Lietuvos priešui, kuris trokšta ir laukia kad tremtiniams niekas nepadėtų, kad jie visi badu išmirtų. Būkime gailestingais samaritiečiais, o ne kainais, savo brolių žudikais. Padėkime jiems.

Lietuvai yra brangus kiekvienas lietuvis. Todėl ir mūsų, kaip lietuvių, yra šventa pareiga daryti visa, kad nė vienas lietuvis nežūtų.

Aš nemanau, kad galėtų atsirasti bent vienas lietuvis, kuris ramia sąžinę galėtų gyventi, nieko nekaltai komunizmo aukai, žinodamas, kad kraujuose plūstančioj tėvynėj patrijotas lietuvis už lietuvį nesibijo nei kalėjimuose sėdėti, nei sunkius vergijos pančius Sibire vilkti, nei savo brangiausią turtą — gyvybę — paaukoti. Jeigu jie net tokia kaina brolių gyvybę perka, argi mes galime likti abejingi tų padėtimi, kuriuos ir pasiekti galime ir kuriems padėti nesunku.

Švęsdami BALFo dešimtmetį pasiryžkime jį remti tol, kol bus bent vienas lietuvis bet kurioje tremtyje ir remkime jį ne malonės, bet pareigos jausmo vedami.

Baigdamas savo žodį, nuoširdžiai sveikinu visus čia susirinkusius, linkiu gražiausios nuotaikos, o motinos tėvynės ir tremtyje skurstančių brolių labui darbingos vienybės.

Gerbiamiesiems klebonams, už ypatingą globą vajaus metu, radijo direktoriams — Juozui Ginkui ir Jokūbui Stukui — už nuoširdžią talką ir paskyrimą daug laiko mūsų reikalui, laikraščių leidėjams bei redaktoriams už nuolatinį dėjimą šiuo reikalu straipsnių, auksaburniams radijo kalbėtojams, nuoširdiems aukų rinkėjams už uolumą nemaloniausiame darbe ir mieliesiems aukotojams už gausias aukas, Komiteto, ypatingai valdybos, nariams už didį darbą ir BALFo Centro įstaigos tarnautojams — nuoširdžiausias ačiū. Būčiau neteisus, jei iš anksto nepadėkočiau gerbiamiesiems mūsų menininkams, kurie taip maloniai, be jokių sąlygų, sutiko mus pagerbti gražia daina, puikia muzika, bei žadžiu.

Tad linksmos nuotaikos ir tegyvuoja BALFas — Amerikos lietuvių širdžių organizacija.

Kun. dr. S. Valiušaitis, sekmingai įvykdęs Balfo dešimtmečio sukakties aukų rinkimo vajų ir koncertą, įvykusį, praeitą sekmadienį New Yorke. Kun. dr. Valiušaitis yra retos energijos veikėjas, nenuostabu, kad jo vadovybėj (jis buvo komiteto pirmininkas), jau antras Balfo aukų rinkimo vajus taip sekminkai praėjo. Beje, Balfo koncertas, įvykęs praeitą sekmadienį, taip pat buvo sekmingas, tiek programas gerumu, tiek publikos gausumu. Plačiau apie tai — kitame numeryje.

VIENYBĖS KONCERTAS
1955 M. SAUSIO 30 D.

Metinis Vienybės koncertas, kurio programa jau ruošiama, įvyks ateinančių metų sausio 30 d., sekmadienį, Webster Hall, New Yorke.

Vienybės koncertai, kaip paprastai, būna įdomūs ne tik savo programomis, bet ir savo publikos mišrumu.

Taigi, paskutinį sausio sekmadienį (1955 metais) prašoma pasižymėti savo kalendoriuje.

NEW JERSEY LIETUVIŲ SUVAŽIAVIMAS

New Jersey Lietuvių Tarybos atstovai ir organizacijos yra prašomos dalyvauti metiniame suvažiavime, kuris įvyks spalio 31 d. 1 val. po pietų sekmadienį, Essex House viešbutyje, 1050 Broad Street, (prie Lincoln Park), Newarke.

Suvažiavimui yra numatyta sekanti darbotvarkė:

1. Suvažiavimo atidarymas— J. J. Stukas, pirmininkas,
2. Prezidiumo sudarymas,
3. Darbotvarkės priėmimas bei pataisymas,
4. Protokolo skaitymas,
5. Valdybos pranešimas —A. S. Trečiokas, sekretorius,
6. Pranešimas apie finansinius reikalus—V. J. Dilis, ižd.,
7. Pranešimas — LLK pirm. min. V. Sidzikauskas,
8. Naujos Valdybos ir Kontrolės Komisijos rinkimai,
9. Klausimai ir nauji sumanymai ir
10. Suvažiavimo uždarymas.

Užsiregistravusių organizacijų atstovams yra išsiuntinėti laiškai. Nepakviestos organizacijos yra prašomos dalyvauti suvažiavime ir užsiregistruoti į N. J. L. Tarybą.

N. J. Lietuvių Tarybos Valdyba
Jokūbas J. Stukas, Pirmininkas
A. S. Trečiokas, Sekretorius.

Automobilių savininkams

Lietuvių automobilių taisymo dirbtuvė, M. Z. Collision Works, 937 Grand St., Brooklyne, jau pradėjo mašinų paruošimą žiemai (pakeičia alyvą, atreguliuoja motorą žiemos važinėjimui ir pripila ("antifreze").

Taip pat mašinos paruošiamos žiemai ir iš lauko (poliši uojame — simonaizuojame, arba purškiame specialiais chemikalais) apsaugoti mašinos paviršių — dažus ir chromus nuo lietaus ir sniego.

Dabar pats geriausias laikas sutvarkyti Jūsų mašiną žiemai ištaisant ir nudažant sulankstytas dalis, kad apsaugojus nuo rūdijimo.

Be to, dabar pats geriausias mašinų pirkimo laikas.

Mes tarpininkaujame, apžiūrime mašinas ir padedame nupirkti.

Taip pat mes dažnai turime gerų automobilių, paliktų pardavimui.

Taigi, prieš pirkdami naują ar naudotą automobilį, patariame pasitarti su mumis.

M. & Z. Collision Works
937 Grand St.,
Brooklyn, N. Y.

ISNUOMOJAMAS moderniškai įrengtas trijų kambarių butas su baldais. Pageidaujama inteligentiška moteris. Kreiptis tarp 7-8 v. v. FLatbush 9-1615.

WAGNER TEATRAS

110 Wyckoff Ave., arti DeKalb Ave. Brooklyn-Ridgewood
HEgeman 3-2613
Spalio mėn. nuo 22 iki 28 d.
"HOCHZEIT IM HEU"
"DER EWING KLANG"
Inge Eggert, Kurt Seifer
Rudolf Prack — Elfriede Datzig
Vokiška savaitės apžvalga.

M. and Z AUTO COLLISSION WORKS
I. MALDUTIS ir Z. ZALIAUSKAS
Lietuvių specialistų auto taisymo dirbtuvė
937 Grand St., Brooklyn 11, N. Y.
(Tarp Morgan ir Bushwick Ave.)
Tel. EV 8 9794
Namų telefonai: HY 7-3247 ir GL 6-8659

SAVINGS ACCOUNTS CORDIALY INVITED
INTEREST — DIVIDEND LATEST QUARTERLY
2½% Per Year
Plus Extra ¼% Per Year
Your Deposits in This Bank Are Fully Insured Up to $10,000.
THE Kings County SAVINGS BANK
135 BROADWAY at BEDFORD AVE.
539 Eastern Parkway at Nostrand Avenue
Member Federal Deposit Insurance Corporation